PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 99 (2718) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, torek 27. aprila 1954 | Cena 20 lir

Na letošnji praznik PRVEGA MAJA

bo tržaško delovno ljudstvo ponovno izrazilo svojo borbeno voljo, da se z odpusti in suspenzijami preneha!

Ob obletnici ustanovitve OSVOBODILNE FRONTE

Danes poteka trinajsta obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte, ki se je rodila in rasla v veliki in krvavi borbi vsega slovenskega naroda za njegovo osvoboditev in za obstoj. Krvavi okupatorski režim italijanskih fašistov in nemških nacistov je odkrito napovedal fizično iztrebljanje našega ljudstva. Toda ti načrti se niso uresničili.

Slovensko ljudstvo je izbralo krvavo, toda častno pot, pot borbe za svobodo. Združeni z bratskimi narodi Jugoslavije smo Slovenci v domovini in izven nje sprejeli borbeni program OF in šli v boj za novo življenje. V našem programu, v programu OF je bilo zapisano: Smrt fašizmu in svoboda narodu. V veliki borbi narodov vsega sveta proti nacifašističnim zavojevalcem smo prispevali svoj veliki delež. Kot delovni ljudje, ki smo spoznali v svojem trdem življenju vse zlo kapitalističnega družbenega reda, smo se borili tudi za to, da bomo ne samo narodno svobodni, temveč tudi pionirji nove družbene ureditve, v kateri ne bo več izkoriščanja človeka po človeku.

Danes praznujemo tržaški Slovenci po krivdi imperialistične politike vsesil trinajsto obletnico tega velikega dogodka v zgodovini slovenskega naroda še vedno v narodnem brezpravju in tudi v okvirih družbenega reda, ki je sovražen vsem pravicam delovnega ljudstva ne glede na narodnost.

Proti ponovni ofenzivi, ki jo vodi italijanski imperializem s potuho in odobravanjem zahodnih vesil in s podporo rimske kominformistične agenture, moramo ustvariti enotno fronto vsega tržaškega ljudstva v borbi za gospodarsko in politično neodvisnost Trsta, za narodno enakopravnost na vseh področjih udejstvovanja.

Prav v zadnjih tednih je naše podeželsko ljudstvo vnovič bolj kot kdajkoli ogroženo zaradi pohlepnosti tujca po naši zemlji; italijanski iredentisti načrtno ropajo zemljo našemu kmetu in ga tirajo v bedo, v kateri živi že več kot 20.000 brezposelnih Tržačanov.

Povsod se poraja vedno večji odpor proti povratku Italije in njene mizerije, proti aneksionistični politiki, ki je tržaško ljudstvo do grla sito. Slovenski človek dobiva v boju za svoje pravice zaveznika v vsem tržaškem delovnem ljudstvu, ki je v mnogočem še neorientirano in brez perspektive po krivdi političnih demagogov, ki pa kljub temu globoko občuti odpor proti povratku na staro.

Za to so nam jamstvo naše nove generacije, ki so vse strahote in grozote fašističnih in nacističnih zločinov ter veličastni in zmagoviti upor z orožjem v rokah svojih očetov gledale v najnežnejši mladosti. Za to so nam jamstvo generacije borcev samih, prekaljenih v osvobodilni borbi, v vrstah, ki jih je organizirala in vzgojila slavna Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Ti borci in njihovi potomci ne morejo in ne bodo dovolili, da bi se kolo zgodovine ustavilo, še manj pa, da bi se za en sam las obrnilo nazaj.

Borba za naše narodne pravice proti imperialističnim težnjam, proti zavojevanju naše zemlje, mora biti zato tesno povezana z borbo vsega tržaškega delovnega ljudstva, ki mu gre za materialen obstanek.

Osvobodilna fronta, organizacija slovenskega delovnega človeka, je bila v Trstu vedno sestavni del demokratičnih množic delovnih ljudi v borbi za njihove socialne pravice. Zato bo z vsemi svojimi silami pripravljala in sodelovala v enotni fronti delovnega ljudstva našega ozemlja ne glede na narodnost v borbi za neodvisnost, v borbi za ustvarjanje pogojev, da bo tudi naše ozemlje postalo sestavni del socialistične domovine delovnega človeka.

FRANC STOKA

Sporazum o proceduralnih vprašanjih na včerajšnji prvi seji konference v Ženevi

Na seji, ki ji je predsedoval siamski delegat, so odobrili sporazum med Edenom in Molotovom o predsedstvu, na katerem se bodo vrstili delegati Siama, Anglije in ZSSR - Razgiban razvoj dogodkov pred začetkom konference - Razlogi Edenovega potovanja v London

Prihod sovjetskega zunanjega ministra Molotova na ženevsko letališče, kjer ga je čakal kitajski zunanji minister Cuenlaj. Na sredi je Gromiko.

ŽENEVA, 26. — Po mnogih negotovostih se je danes ob 15. uri — natančno kot je bilo napovedano — le začela prva seja ženevske konference. Predsedoval ji je siamski, zunanji minister princ Wan Waithayakon. Kot je po seji izjavil angleški zunanji minister Eden, je bil na njej dosežen sporazum o proceduralnih vprašanjih, ki je potrdil poprejšnje ožje dogovore. Jutri bo že prva delovna seja konference; na njej bo, kot zatrjujejo v dobro obveščenih krogih, prvi govoril južnokorejski zunanji minister Pjungjungtai, za njim pa severnokorejski minister Nam Il.

Kot se izve — novinarji seji niso smeli prisostvovati, pač pa so ob začetku pripustili v dvorano dve sto fotografov — je po kratkem otvoritvenem govoru siamskega delegata povzel besedo Dulles, ki je orisal načelne sporazume o proceduralnih vprašanjih, ki so bili večinoma doseženi danes predpoldne na sestanku med Edenom in Molotovom. Seje bodo vsak dan ob 15. uri in bodo trajale do 19. ure; ob 17. uri bo kratek odmor za čaj. Ob nedeljah sej ne bo. Najtrši oreh, vprašanje predsedstva, je bilo rešeno tako, da bodo sejam po turnusu predsedovali siamski delegat, Molotov in Eden. Dulles je sam izjavil, da se odpoveduje predsedniški funkciji, ker bi se «raje posvetil delu konference». Jutrišnji seji bo predsedoval Molotov. Dogovorili so se tudi o prevajalski službi in o uradnih jezikih, ki jih bo pet (angleški francoski, ruski, kitajski, korejski). Glede odnosov s tiskom so sklenili, da se bo vsaka delegacija ravnala po svoji uvidevnosti.

Uvod v konferenco je bil vsekakor zelo razgiban. V soboto je angleški zunanji minister Eden po razgovoru z Dullesom in Bidaultom v Parizu, ki je služil pripravljanju zahodnega stališča za Ženevo, nenadoma odpotoval v London. Opolnoči ga je sprejel ministrski predsednik Churchill v svoji podeželski rezidenci Chequers. V nedeljo predpoldne je Churchill sklical v Chequers več članov vlade in načelnike glavnih stanov; to je bila prva nedeljska seja angleških ministrov od leta 1947. Ko je Eden v nedeljo popoldne potoval skozi Pariz v Ženevo, se je na pariškem letališču sestal z Bidaultom in z njim govoril dvajset minut.

Francoski listi pišejo, da je Bidault na sobotnem sestanku z Dullesom in Edenom prikazal vojaški položaj v Indokini in nujno zahteval od Amerike mornariško in letalsko podporo, od Anglije pa kontingent suhozemskih čet. Baje je bilo Edenovo nenadno potovanje v London v zvezi s to zahtevo. Kot zatrjujejo, se je Eden vrnil iz Anglije s sporočilom, da po mnenje angleške vlade zdaj ni ugoden čas za njeno intervencijo v Indokini in da je tudi iz Washingtona prispel odgovor, da predsednik Eisenhower ne more prevzeti odgovornosti za tak korak, za katerega bi potreboval odobritev kongresa.

Otvoritvena konferenca je trajala 40 minut, njeno delo pa pravzaprav 31 minut, ker so prvih devet minut dovolili fotografom, da opravijo svoje delo. Poročajo, da je bilo ozračje na seji zelo mirno in tu in tam celo prisrčno. Ob koncu seje so opazili Edena, kako je šel skozi vso dvorano, da bi stisnil roko Molotovu, ki mu je predstavil vedno smehljajočega se Cuenlaja.

Delegati sedijo v veliki dvorani bivše palače Zveze narodov okoli mize v obliki podkve, v majhnih klopeh, ki so podobne šolskim. Za vsako delegacijo je steklena kabina za prevajalce. Obe korejski delegaciji sedita skupaj. Poslopje straži švicarska policija. Za varnost delegatov pa je švicarska vlada mobilizirala tudi 7. strelski bataljon (Švica nima stalne vojske, temveč ima vsak za vojsko sposoben državljan puško, uniformo in opremo kar doma).

Popoldne, po seji, je bil v Bidaultovi rezidenci v Versoixu sestanek, ki sta se ga udeležila tudi Dulles in Eden. Zdi se, da bi moral sestanku prisostvovati tudi Molotov, da pa ni mogel priti zaradi zadržanosti (verjetno seja s Cuenlajem in Nam Ilom). Pač pa bo Molotov obiskal Bidaulta jutri ob 11. uri predpoldne.

Eden je imel danes popoldne dolg telefonski razgovor s Churchillom. Zdi se, da bo Eden tudi v prihodnje skoraj v dnevnih stikih s Churchillom.

V dobro obveščenih krogih v Ženevi zatrjujejo še, da sta dve važni vietminški osebnosti, in sicer zunanji minister Hoangminh. Giam in njegov namestnik Phamvandong v Švici, nedaleč od Ženeve. Oba ministra sta baje prišla v Švico pred tednom dni.

Ves svetovni tisk kot je naravno, komentira ženevsko konferenco; mnogo komentarjev je zaradi današnjega sporazuma o proceduralnih vprašanjih že zastarelih, nekateri pa obravnavajo splošne perspektive konference. Londonski «Times» zahteva «skrbno in pazljivo proučevanje» Nehrujevih predlogov za mir v Indokini in pravi, da bi «bilo zgrešeno, ko bi zahodne velesile pod težo vojaških dogodkov zanemarile možnosti politične rešitve, če je dosegljiva». Londonski list, ki večinoma izraža mnenje Foreign Officea, označuje Nehrujeve predloge za «koristne in morda celo konstruktivne». Vendar opozarja «Times», da je treba prav tako upoštevati Lanielove pogoje, se pravi, umik vietminških čet iz Laosa iz Kambodže, razdelitev Vietnama v cone «upoštevajoč realni položaj», pogajanja za častno premirje. «To ni novo Monakovo», pravi «Times», «pa četudi ne ugaja kakšnemu absolutističnemu ameriškemu senatorju.

Nato piše «Times» o nenadnem Edenovem povratku v London in o neobičajni nedeljski vladni seji ter se sprašuje, ali ni bila morda Anglija pozvana, naj prevzame nove vojaške obveznosti. «Bilo bi presenečenje in hud pretres, ko bi zvedeli, da je vlada obljubila poslati čete v Indokino ali sodelovati pri blokadi kitajske celine, ali pa tudi samo pri strahovalni akciji proti Kitajski», piše «Manchester Guardian» in nadaljuje, da zahodna vojaška intervencija v Indokini ne bi mogla biti obsežna in odločilna, da pa bi postavljala vrsto skoraj nerešljivih problemov. «Daily Mail» pa opozarja Zahod, naj ne «provocira» ustvarjanja enotnosti med Kitajsko in ZSSR, ki se danes ne zdi kdo ve kako popolna. Laburistični «Daily Herald» prav tako zahteva proučevanje Nehrujevih predlogov, ki jih označuje za najbolj konstruktivne kar jih je doslej bilo o Indokini.

AMERIŠKA VLADA SE NAGIBA k vojaški intervenciji v Indokini?

Eisenhowerjeve izjave o «bližini ure velikih odločitev v mednarodnih zadevah» Nenadno potovanje admirala Radforda iz Pariza v ZDA in njegova posvetovanja spotoma v Londonu - Prošnja francoske vlade za direktno pomoč v bitki za Dien Bien Fu?

WASHINGTON, 26. — Medtem ko se je ženevska konferenca začela v kolikor toliko upanje vzbujajočem ozračju, je načelnik ameriškega velikega glavnega stana, admiral Radford, ki je prišel v soboto v Pariz, da bi prisostvoval bližnjim štabnim manevrom SHAPE, danes zjutraj nenadoma z letalom odpotoval v Washington. Ze ob odhodu so v Parizu zatrjevali, da je njegov nenadni odhod v zvezi s slabšanjem vojaškega položaja v Indokini.

Med potjo se je Radford ustavil v Londonu, kjer se je takoj odpeljal na obrambno ministrstvo in se tam sestal z načelniki britanskih glavnih štabov, z admiralom sirom Rhoderickom McGrigorom (mornarica), z maršalom sirom Johnom Hardingom (vojska) in z letalskim maršalom sirom Williamom Dicksonom (RAF). Trije načelniki britanskih glavnih stanov so zaradi Radfordovega obiska odložili svoj odhod v Pariz, kjer so hoteli prisostvovati vajam SHAPE. Vsi trije so se včeraj udeležili ožje vladne seje po nenadnem Edenovem povratku iz Pariza.

V nasprotju z napovedmi pa Radford ni takoj nadaljeval potovanja v Washington. Ostal je v Londonu in bil zvečer gost na večerji pri Churchillu v Chequersu. Ponoči je nato odpotoval v Washington.

V Washingtonu pa so o nenadnem odhodu načelnika glavnega stana izjavili, da je admiral «skleni vrniti se v Washington zaradi številnih vprašanj, ki jih mora tu urediti, in zaradi udeležbe na važnih sejah». Sporočili so tudi, da se bo v četrtek pod Radfordovim predsedstvom sestal državni svet za varnost ZDA.

Vendar se v Washingtonu vse bolj širi občutek, da je nenadno Radfordovo potovanje izredne važnosti; zlasti pa pripisujejo velik pomen seji državnega sveta za varnost, o katerem sodijo, da bi moral priporočiti Eisenhowerju sredstva za izpolnitev Dullesove napovedi, da ZDA «ne bodo pustile pasti Indokine v roke komunistom». Prav tako se v Washingtonu odkrito govori o francoski zahtevi po aktivni ameriški in angleški pomoči; o tej zahtevi niso sicer ne v Parizu ne v Londonu ne v Washingtonu uradno ničesar javili, vendar piše o njej na primer francoski tisk kot o nečem popolnoma gotovem, angleški tisk pa tudi že negativno reagira nanjo.

Če bi šlo za direkten ameriški poseg v bitko za Dien Bien Fu, kot da je zahtevala francoska vlada, zatrjujejo v Washingtonu, bi lahko predsednik Eisenhower ukrepal v okviru svojih ustavnih pravic vrhovnega poveljnika ameriških oboroženih sil. Vendar bi Eisenhower rad na vsak način delal samo s podporo kongresa; zaradi tega mu pripisujejo namen, da bo od kongresa zahteval odobritev resolucije, ki bi ga pooblaščala, da «podvzame v jugovzhodni Aziji vse ukrepe, potrebne za zaščito interesov ZDA».

Čeprav ta načrt uradno ni potrjen, se zdi vendarle nedvomno, da je približno v tem okviru treba iskati odgovor na vprašanje o razlogih nenadnega Radfordovega potovanja v Washington in njegovih posvetovanj v Londonu. Pri tem pa v Washingtonu ne mislijo samo na konkretno pomoč Franciji, da se obrani Dien Bien Fu (o možnosti tega mnogi ameriški vojaški izvedenci dvomijo), temveč predvsem na splošno vprašanje obrambe Indokine, o kateremu bodo verjetno razpravljali v četrtek na seji državnega varnostnega sveta.

Ta razglabljanja povezujejo z današnjim nenapovedanim Eisenhowerjevim govorom na letni skupščini trgovske zbornice ZDA. «Bližamo se uri velikih odločitev v mednarodnih zadevah», je dejal Eisenhower in dodal, da je indokitajski spopad «največje važnosti za ZDA», ker bi morebitna izguba Indokine «ogrozila usodo stotin milijonov ljudi v azijskih predelih v bližini indokitajskega polotoka». Dejal je tudi, da bi utegnil biti padec Indokine usoden «za demokratično japonsko vlado, ki ne bi mogla preživeti tega udarca»; «obstoj demokratične japonske vlade» pa da je prav tako ogromne važnosti za ZDA.

Ob koncu je Eisenhower izrazil upanje, da bo na ženevski konferenci mogoče najti mirno rešitev, ki bo odvrnila sedanjo nevarnost.

Na splošno pa sodijo v Washingtonu spričo razvoja bitke za Dien Bien Fu, spričo nenadnega Radfordovega povratka in spričo nepričakovane Eisenhowerjeve izjave o «približevanju ure velikih odločitev», da se za ameriško vlado vprašanje Indokine spreminja v konkreten predmet strateških računov in načrtov, in da vlada meri na neposredno ameriško udeležbo v indokitajski vojni, čeprav je bilo videti, da ta zamisel ni naletela na ugoden odmev v javnem mnenju.

Po današnji redni tedenski seji med predsednikom in parlamentarnimi voditelji v Belih hiši je republikanski senator Styles Bridges izjavil, da je predsednik v daljšem poročilu prikazal položaj v Indokini. Bridges je pojasnil, da ni prišlo do nobenega novega dogodka, dodal pa je: «Položaj je slab».

Demokratični senator Edwin Johnson, član senatne komisije za finance, pa je izjavil danes na seji senata, da bi oborožena intervencija ZDA v Indokini pomenila najmanj pol milijona mrtvih in ranjenih in stotine milijard dolarjev stroškov. Poudaril je, da se Amerikanci «skoraj soglasno upirajo kakršnemu koli pošiljanju ameriških vojakov, mornarjev ali pilotov v indokitajske džungle» in dejal, da bi intervencija v Indokini pomenila «najbolj blazni podvig v vsej ameriški zgodovini», kajti «takšna vojna bi lahko trajala deset let in bi utegnila privesti do svetovne vojne, v kateri bi se bilo treba brez zmage boriti vsaj sto let». Predvsem pa bi taka vojna «potisnila prebivalstvo jugovzhodne Azije in Malaje v roke komunistov» in ustvarila «močno fronto proti beli rasi».

V Ottawi pa je kanadski ministrski predsednik St. Laurent izjavil, da njegova vlada nima nobenega namena, zaplesti Kanado v vojaške akcije v Indokini.

OSTER NAPAD MALENKOVA na evropsko obrambno skupnost

Sovjetski predlogi o kolektivni varnosti naj bi služili kot podlaga za rešitev evropskih vprašanj - Izjavil je, da je Sovjetska zveza še vedno pripravljena vstopiti v atlantski pakt pod določenimi pogoji

MOSKVA, 26. — Sovjetski ministrski predsednik Malenkov je danes govoril v domu narodov. Izjavil je med drugim, da je Sovjetska zveza vedno pripravljena pod določenimi pogoji vstopiti v atlantski pakt.

V začetku svojega govora je Malenkov govoril o notranjih vprašanjih. Govoril je najprej o vprašanjih kmetijskega gospodarstva ter poudaril, da je potrebno organizirati načrte, da bi se dosegli boljši rezultati. Dodal je, da vodi partija «odločilen napad proti birokraciji in nekaterim škodljivim navadam, ki škodijo gospodarstvu». Sklenjeno je tudi bilo vnesti nekatere spremembe pri delovanju ministrstev ter «zastaviti vse sile, da bi se v dveh ali treh letih znatno izboljšala življenjska raven prebivalstva».

V svojem govoru je Malenkov tudi dejal: «Najbolj napredne kapitalistične države ne bodo mogle nikoli doseči takega ritma v razvoju kakršen je v našem gospodarstvu». Ko je govoril o rezultatih prvega tromesečja 1954, je dejal, da je industrija v celoti z uspehom izvedla svojo nalogo. Toda načrt ni bil dosežen za celo vrsto važnih proizvodov, zlasti na jeklarskem in petrolejskem sektorju, na področju izdelovanja težkih strojev in na drugih področjih.

V zvezi z zunanjepolitičnimi vprašanji je Malenkov dejal, da se je v zadnjem času opazila omilitev napetosti v mednarodnih odnosih. Govoril je dalje o prijateljstvu med Sovjetsko zvezo in Kitajsko ter «ljudskimi demokracijami», o petletnem načrtu na Kitajskem ter o pomoči kominformističnih držav za obnovo Severne Koreje.

Poudaril je veliko važnost, ki jo Sovjetska zveza pripisuje razvoju trgovinskih odnosov z vsemi državami in ta razvoj je že omogočil, da se je sovjetska zunanja trgovina povečala za dva in polkrat «kljub diskriminacijski politiki nekaterih ameriških voditeljev, politiki, ki ni pametna in tudi ne koristna».

Glede odnosov s Turčijo je Malenkov izjavil, da je ta država v zmoti, «če misli, da je manj zainteresirana kakor Sovjetska zveza na dobrih sosedskih odnosih».

«Normalizacija med državami — je dalje dejal Malenkov — predpostavlja v glavnem spremembo zahodne politike do Kitajske», in je pripomnil, da je druga resna nevarnost preporod nemškega militarizma in ustanovitev evropske vojske. Ko je omenil, da nemška nevarnost ponovno obkroža predvsem Francijo, ter angleško-sovjetski pakt ne ter angleškosovjetski pakt ne moreta razbiti, je govornik dejal, da je sovjetska vlada gotova, da predlogi o kolektivni varnosti, ki jih je postavila v Berlinu, lahko služijo za podlago za pravo rešitev evropskih vprašanj. «V Sovjetski zvezi — je dejal — smo vedno odločeni pristati na atlantski pakt pod določenimi pogoji». Izjavil je tudi, da je nemogoče doseči nadaljnje zmanjšanje mednarodne napetosti če se ne normalizirajo odnosi med velesilami. «Sovjetska vlada — je dodal — je bila in je mnenja, da kapitalistični in socialistični sistem lahko istočasno obstajata ter lahko mirno sodelujeta med seboj na gospodarskem področju».

Glede atomskega orožja je Malenkov dejal: «Če bi napadalni krogi uporabili atomsko orožje proti Sovjetski zvezi, bi bil napadalec brez dvoma strt z istim orožjem in taka avantura bi neizbežno pripeljala do uničenja kapitalističnega socialnega sistema».

Poudaril je zatem, da pripisuje Sovjetska zveza veliko važnost okrepitvi evropske varnosti ter dodal: «Vendar pa nas skušajo prepričati, da je drugi način, da se doseže evropska varnost, in to z obnovitvijo nemškega militarizma in z ustanovitvijo vojaške koalicije, ki naj bi obsegala Zahodno Nemčijo, Francijo, Italijo, Belgijo in Luksemburg. Kaj bi lahko preprečilo nemškemu militarizmu, da se polasti vse Zahodne Evrope, ko bi ta dobival ne samo veliko pomoč za svojo ekspanzijo, pač pa tudi za taktično vodstvo oboroženih sil Francije, Italije in drugih držav vojaškega bloka?»

POPARJENOST V RIMU zaradi Papagosovih izjav

Predsednik grške vlade pravi, da ne razume italijanskega razburjanja zaradi balkanskega pakta, ker je čisto obrambnega značaja - Piccioni se je vrnil v Rim in poročal Scelbi o rezultatih svojega potovanja v Pariz, ki so po pisanju italijanskega tiska kaj mršavi

(Od našega dopisnika)

RIM, 26. — Danes popoldne se je s pariškim brzovlakom vrnil v Rim italijanski zunanji minister Piccioni, ki se je v francoski prestolnici udeležil v petek zasedanja atlantskega sveta, nato pa je imel še nekaj razgovorov z raznimi ministri, ki so se zbrali v Parizu. Z istim vlakom se je vrnil tudi De Gasperi, ki je sodeloval na zasedanju evropske medparlamentarne zveze.

Z novinarji, ki so se zbrali na postaji Termini, je bil Piccioni zelo redkobeseden. Proti večeru je Piccionija sprejel ministrski predsednik Scelba; zunanji minister mu je poročal o delu atlantskega sveta in o ostali svoji delavnosti v Parizu, o kateri so v zadnjih dneh v italijanskem tisku mnogo pisali, pa niso mogli o njej navesti nobenega konkretnega rezultata, niti ne v tolažilni obliki, za katero so sicer italijanski novinarji mojstri. Tako je iz pisanja milanskega «Il Corriere della Sera» mogoče razumeti, da je bil največji Piccionijev uspeh ta, da je posebej govoril s petimi zunanjimi ministri. Isti list poroča še, da je Piccioni med razgovorom z italijanskimi novinarji na vprašanje, ali je opazil kaj napredka v stališču zahodnih ministrov glede Trsta, odgovoril najprej: «Upam.» Nato, po kratkem premisleku: «Mislim.» Dodal pa je: «Se vedno nismo v zaključni fazi.»

O Piccionijevih ugovorih proti vedno tesnejšemu sodelovanju balkanskih držav, zlasti pa proti spremembi balkanskega pakta v zvezo, pa pravi «Corriere della Sera»: «Toda ni nam še mogoče reči, kako so sprejeli te argumentacije zunanji ministri ZDA, Anglije in Francije; tudi še ne vemo, ali so imeli člani atlantske zveze na razpolago juridične oprijemke, ne le politične, da bi svetovali Turčiji in Grčiji, naj napredujeta s previdnostjo.»

Pravo poparjenost pa so povzročile v Rimu izjave predsednika grške vlade Papagosa dopisniku rimskega «Tempa». Papagos je namreč dejal:

«Zares ne razumem, zakaj se italijanska vlada vedno toliko vznemirja zaradi te tristranske pogodbe», in nadaljeval, da pogodba ni naperjena proti nikomur, temveč je samo obrambna... Italija «torej nima nobenega razloga, da bi bila v najmanjši meri vznemirjena», je izjavil Papagos. Sicer pa je Papagos v intervjuju izrazil upanje, da bodo spori med Jugoslavijo in Italijo «končno rešeni» in da je Grčija pripravljena pri tem pomagati.

A. P.

Ital. agencija ANSA o izjavah L. Matesa glede trž. vprašanja

WASHINGTON, 26. — Dopisnik ANSE poroča, da je jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Leo Mates obiskal državnega podtajnika Roberta Murphyja in se z njim pogovarjal pol ure. Po razgovoru je Mates izjavil novinarjem, da gre za vljudnostni obisk, na katerem so razpravljali o vprašanjih obojestranskega interesa. Dodal je, da je pretekli teden obiskal tudi državnega podtajnika Walterja Bedella Smitha in da gre za normalne stike z odgovornimi funkcionarji državnega departmaja.

Neki novinar je veleposlanika Matesa zaprosil za mnenje glede vesti iz Londona, ki jo je danes zjutraj objavil «New York Times», in v kateri je rečeno, da je baje maršal Tito postavil «novo ponudbo» zahodnim silam za rešitev tržaškega vprašanja. «New York Times» je namreč pisal, da je Jugoslavija pripravljena odstopiti Italiji mesto Trst s koridorjem čez cono A, ki združuje pristanišče z italijanskim ozemljem. Veleposlanik Mates je dejal, da gre za «staro vest», ki jo je sedaj povzel ameriški tisk iz razlogov, ki njemu niso znani.

Kot poroča ANSA, je Mates dodal: «Obžalujem, da je bila ta vest objavljena sedaj, kajti v teku so nova pogajanja, ki bi se morala voditi neovirano». Ko so ga vprašali, v kakšnem okviru naj bi se ta pogajanja razvijala, je veleposlanik Mates odgovoril: «Nisem pooblaščen dajati zadevna pojasnila».

Skozi sito in rešeto

Stuparich, Bauer in Vivante

Giani Stuparich, znani iredentistični pisatelj, je v odgovoru Richardu Baueru, *ki je v reviji «Ponte» že večkrat zapisal, da bi priključitev Trsta k Italiji pomenila nesrečo za Trst in za Italijo, v aprilski številki iste revije med drugim — pod naslovom «La realtà di Trieste» — takole poskušal ovreči protiiredentistično tezo socialista Angela Vivanteja dokumentirano z njegovo znano knjigo «L'irredentismo adriatico»:*

«Danes, ko so zgodovinske predpostavke popolnoma spremenjene, ko velika podonavska država ne obstaja več, se na to knjigo (Vivantejevo, op. ur.) oslanjajo slovenski imperialisti in tržaški indipendentisti. Ne njim, kajti to bi bilo zaman, temveč tistemu, ki še v dobri veri misli, da bi bil Vivante vedno nasproten aneksiji Trsta Italiji, naj velja pričujoče neoporečno pričevanje samega Slataperja, ki je bil Vivantejev prijatelj in ki je javno branil njegov spomin proti nekemu nespoštljivemu komentarju o njegovem samomoru, ki je bil objavljen v *«Tribuni»* 18. 7. 1915: «Angelo Vivante je v dolgih razpravah z menoj in z nekim mojim drugim prijateljem regnicolom, že v prvih letih evropske vojne, ko je večji del Tržačanov še živelo v iluzijah, da je bila avstrijska vojna prava protislovanska vojna in zaradi tega indirektno v prid jadranskemu italijanstvu, predvideval italijansko-avstrijsko vojno in izjavljal, da je zadovoljen če bi bil Trst priključen h Kraljevini.»

Ali je s tem Stuparich nekaj dokazal? Ali je s tem izpodbil vsaj eno trditev Vivantejeve knjige, za katero celo sam pravi, da je «libro serio, documentato»? Ne! Nič in dokazal kakor niso mogli in ne bodo mogli n. pr. slovenski klerikalci nikdar dokazati, da Cankar ni bil socialist ali pa Srečko Kosovel marksist (kot skuša to storiti neki Kacin v «Katoliškem glasu») z navajanjem tega ali onega izoliranega stavka ali dejanja, ki naj bi — meni nič tebi nič postavili na glavo celotno življenjsko delo obeh slavnih slovenskih književnikov.

Radio Trst in 25. april

V opoldanski oddaji radia Trst I smo v nedeljo poslušali precej dolg govor predstavnika tržaške ANPI (Associazione Nazionale Partigiani Italiani). Prav! Vendar ne popolnoma, kajti govornik ni omenil niti enega borca slovenske narodnosti proti fašizmu in nacizmu v Trstu. Vsak otrok pa ve, da smo Slovenci nosili glavno težo protifašistične in protinacistične borbe ne samo od 25. aprila dalje, temveč od dneva, ko se je fašizem pojavil in ko še ni bil na oblasti.

Radovedni smo, ali bo slovenske antifašistične borce v Trstu s podobnim govorom omenil vsaj radio Trst II, recimo danes na dan ustanovitve Osvobodilne fronte, ki je protifašistično oboroženo borbo organizirala, ali pa v soboto na praznik 1. maja, ko so ti borci svoje tržaško mesto osvobodili...

III kongres ZK Srbije

BEOGRAD, 26. — V Beogradu se je začel danes dopoldne III. kongres ZK Srbijali o delu ZK med drugim tretjim kongresom in o bodočih nalogah Zveze. Prav tako bodo izvolili člane novega CK in revizijske komisije. Kongresa se udeležuje 1.200 delegatov, navzoči pa so tudi Edvard Kardelj, sekretar izvršnega komiteja CK CK Jugoslavije, dalje člani Tempo, Rodoljub Colaković, Veljko Zeković, Veljko Vlahović in Vlajko Begović. Na kongresu so tudi predsednik centralnega sveta Zveze jugoslovanskih sindikatov Djuro Salaj, generalni podpolkovnik Otmar Kreačić in drugi.

Naj živi 1. maj v znamenju borbe za gospodarsko osamosvojitev Trsta!

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bila leta 1941 na pobudo Komunistične partije ustanovljena Osvobodilna fronta Slovenije.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, torek 27. aprila
Cita, Raduna
Sonce vzide ob 5.00 in zatone ob 19.06. Dolžina dneva 14.06. Luna vzide ob 1.58 in zatone ob 12.34.
JUTRI, sreda 28. aprila
Vital, Slavica

ZARADI NAČRTNE POLITIKE PRISELJEVANJA TUJCEV

750 brezposelnih Tržačanov danes s „Toscano" v tujino

Ladja bo odplula iz Trsta ob 17. uri, sredi maja pa bo zapustila Trst še tretja skupina - Radost iredentistov ob odhajanju naših ljudi

Danes ob 17. uri odpotuje z ladjo «Toscana» v Avstralijo druga skupina 750 tržaških delavcev in kmetov. Ti naši domačini gredo v tujino, ker jim sedanji upravitelji doma odrekajo pravico do kruha, ki ga tako obilno delijo tisočerim priseljenim tujcem v naše mesto. V nedeljo smo v našem listu dokumentarno dokazali, da je prišlo v Trst po 1945. letu nad 46 tisoč tujcev iz Italije in Istre. Vse za delo sposobne priseljene osebe so bile v Trstu nameščene po raznih službah tako da so postopoma izrinili z delovnih mest na tisoče Tržačanov, Slovencev in Italijanov.

Ta dolgoletna nasilna iredentistična politika priseljevanja italijanskega elementa v naše mesto na škodo domačega prebivalstva je povzročila sedanje obupno stanje tisočerih tržaških brezposelnih delavcev, ki ne vidijo drugega izhoda kot izselitev v tujino. Zato se teh odhodov italijanski iredentisti veselijo in jih s svojo propagando podpirajo. V tem vidijo uresničitev svojih načrtov poitalijančenja področja, ki ga protizakonito izvajajo že toliko let.

Odhajajočim slovenskim in italijanskim tržaškim delavcem želimo srečno pot in jih opozarjamo, naj ostanejo tudi v tuji deželi enotni v vsakodnevni borbi za svoje pravice. Vse tržaške delavce pa opozarjamo na usodo teh naših rojakov in jih pozivamo, naj se še bolj odločno borijo za delo, da s tem preprečijo nadaljnje odhode svojih tovarišev v Avstralijo in druge tuje dežele. Se posebej pa pozivamo naše slovenske okoliške delavce in kmete, ki imajo tu svoj koščck zemlje, naj ne zapuščajo svojih krajev. Ponavljamo, da bodo iredentisti za vsakega odhajajočega domačina naselili najmanj enega tujca, če ne še več. Zato je potrebna enotna borba vseh tržaških slov. in ital. delavcev in kmetov proti tej nasilni politiki priseljevanja tujcev za ohranitev pravic v rodnem kraju.

Sprejem novinarjev v hotelu Excelsior

Včeraj popoldne je bil v hotelu Excelsior sprejem, ki je bil prirejen za tržaške novinarje (tukajšnjih listov kakor tudi za dopisnike drugih listov in agencij) ob priliki prihoda novega političnega svetovalca italijanske vlade pri ZVU ministra Fracassija. Zbralo se je veliko število novinarjev, s katerimi se je novi politični svetovalec zadržal dobro uro v prijaznem razgovoru. Razumljivo je, da to ni bila priložnost za kakršnekoli politične izjave ali kaj podobnega, temveč je minister Fracassi hotel le navezati prvi stik z novinarji, kot je poudaril v dveh besedah zahvale, ki jih je spregovoril na koncu in v katerih je omenil, da se bo za nekaj dni spet odpravil v Rim, da ponovno poizve za mnenje svoje države v vprašanjih, s katerimi bo odslej imel opravka na STO.

Jutri seja občinskega sveta

Tržaški občinski svet, ki se po izglasovanju občinskega proračuna še ni sestal, se bo sestal jutri, v sredo ob 18. uri. Na dnevnem redu bodo razna vprašanja navadnega upravnega značaja.

Skupščina OF pri Sv. Ivanu

Sinoči je bil na stadionu «Prvi maj» sestanek članov OF sektorja Sv. Ivan — Podlonjer. Razpravljali so o aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih, o domači problematiki, o nalogah OF, o pripravah za 1. maj in o proslavi 100-letnice slovenske šole pri Sv. Ivanu. Več bomo o sestanku poročali jutri.

Otvoritvena vožnja motoladje «Fredianna»

Danes bo odplula iz Trsta motorna ladja «Fredianna» na otvoritveno vožnjo na progi Trst - levantinska pristanišča. Ladja bo priplula v Aleksandrijo okrog 10. maja in se bo na poti ustavila še v drugih pristaniščih. Ta ladja se pridružuje motornima ladjama «Santa Maria» in «Patrizia», ki sta prav tako last tržaške pomorske družbe Patrisanda in ki vozita na isti progi. Ti dve ladji sta bili zgrajeni v tržaških ladjedelnicah 1952. leta, «Fredianna» pa pred kratkim v ladjedelnici Sv. Justa.

«Fredianna» ima 2.000 brutto registrskih ton, je najmoderneje opremljena in lahko polno naložena doseže 12 milj na uro. Ladja razpolaga poleg prostora za tovor tudi z nekaj kabinami za potnike.

Na stadionu „Prvi maj" na Vrdelski cesti

Pripravljalni odbor za proslavo 1. maja vabi vse delovno ljudstvo Trsta in okolice na

veliko ljudsko veselico

ki bo v soboto 1. maja ob 15. uri na stadionu „Prvi maj"

★

Na sporedu je priložnostni govor, nastop pevskih zborov, tamburaških zborov, folklornih skupin in godbe - Za otroke je pripravljeno posebno zabavišče - Po končanem sporedu ples do 24. ure

NA POVABILO VODSTVA NAŠE SOCIALNE USTANOVE

ČLANI DIJAŠKE MATICE OBISKALI DIJAŠKI DOM

Koliko članov šteje Dijaška Matica, koliko je v domu gojencev, kakšne podpore uživajo, kako živijo v domu itd. - ZVU obljubila „kako izrednc podporo"

Na povabilo uprave Dijaškega doma je večja skupina članov Dijaške Matice obiskala v nedeljo dopoldne Dijaški dom in se v njem zadržala dalj časa. Uprava doma je organizirala ta obisk z namenom, da se člani, ki s svojimi prispevki pomagajo vzdrževati to našo prepotrebno socialno ustanovo, seznanijo s pogoji, v katerih žive gojenci v domu.

Goste je v imenu Dijaške Matice pozdravil njen podpredsednik tov. prof. Jože Kosovel, ki je na kratko obrazložil namen obiska in povabil prisotne, da si ogledajo prostore doma in da se tudi sami porazgovore z gojenci in dobe tako še bolj neposreden vtis o življenju v domu. Tajnica uprave tov. Tončka Čokova je nato podrobno obrazložila koliko ustanovnih, podpornih in rednih članov šteje danes Dijaška Matica, kako se je v zadnjih vseh šolskih letih gibalo v njem število stalnih in zunanjih gojencev, koliko in v kakšnih oblikah so prejemali podporo, od kod so doma itd. Tov. Čokova je opisala tudi kako poteka prosvetno in športno življenje gojencev, kako je z knjižnico doma, kako z raznimi predavanji itd., opozorila pa je tudi na težkoče, ki jih ima uprava Dijaškega doma, kako se s temi težkočami bori in kako ji pri tem pomagajo člani ter številni podporniki v Jugoslaviji.

Prav to poglavje pa je dopolnil še upravnik doma tov. Drago Pahor, ki je predvsem opozoril na dejstvo, da Dijaška Matica oz. Dijaški dom ni deležen niti najmanjše podpore ZVU, čeprav ta podpira in celo vzdržuje vrsto drugih sličnih socialnih ustanov. Prvo prošnjo za podporo je ZVU gladko odbila, na drugo pa je odgovorila, da na neko trajno podporo Matica ne more računati, da pa lahko v bodočnosti računa na kakšno izredno podporo. Uprava doma bo glede na ta odgovor pripravila proračun svojih potreb za ev. popravila stavbe in za nabavo nujnega inventarja v upanju, da bodo njene potrebe tudi v resnici upoštevane.

Upravnik doma tov. Pahor je nato še povedal, da se tudi pri članih Matice in pri starših gojencev stalno dviga zavest o važnosti Matice in Dijaškega doma in da so starši gojencev v mnogih primerih sami ponudili višje prispevke za vzdrževanje svojih otrok v domu.

Potem ko je upravnik obrazložil na kratko še dnevni red v domu in poudaril, da niso ob priliki tega obiska v ničemer olepšali zunanjega videza vsakdanjega življenja v domu, je povabil prisotne k ogledu prostorov in k razgovoru z gojenci.

Tako so gostje imeli priložnost videti vzorno ureditev bodisi učilnic kot spalnic, bolniških sob in drugih prostorov, prav tako pa tudi lepo urejen vrt okrog doma, ki nudi gojencem obilo prostora za razvedrilo in razne igre.

O vsem so se gostje zelo pohvalno izražali in dali pred svojim slovesom priznanje tako upravi doma kot tudi vodstvu Dijaške Matice, za njeno požrtvovalno delo v korist naše šolske mladine.

KRITIKE IN POROČILA

Uspela knjižna razstava na Občinah

V nedeljo je bila v prostorih prosvetnega krožka na Občinah enodnevna knjižna razstava. Razstavljene so bile slovenske knjige in revije, tako izvirne kot v prevodih. Od 9. do 20. ure si je razstavo ogledalo lepo število obiskovalcev, med katerimi je bila posebno močno zastopana mladina, kar je vsekakor razveseljivo.

Razstava je bila zelo okusno pripravljena. Mize, na katerih so bile razvrščene knjige, so bile pokrite s prti v narodnih motivih. Dvorano je krasila Prešernova slika in slovenska zastava.

Celoten uspeh razstave je pokazal, kako potrebne in koristne so razstave slovenske literature ne samo v mestu, pač pa tudi na podeželju, saj je v naših večjih okoliških središčih mnogo študirajoče mladine, pa tudi kmečka rada sega po lepi slovenski knjigi. Želeti je zato, da se s prirejanjem knjižnih razstav nadaljuje povsod tam, kjer je to mogoče, mogoče pa je skoraj povsod, saj za to niso potrebne razsežne dvorane.

Ventilator «Praznik brucov»

V soboto in v nedeljo je bilo naše mesto, kot je to postal v zadnjih letih že običaj, spet polno univerzitetnih študentov iz raznih krajev Italije, ki so tu imeli svoj «brucovski praznik». Resnici na ljubo je treba priznati, da je bilo tokrat obnašanje študentov še kolikor toliko dostojno oz. da so vsaj bile na minimum zreducirane dokaj neokusne in tudi nemoralne scene, ki so v preteklih letih povzročile zgražanje še tako s slepoto udarjenih italijanskih «patriotov». Izvedeli pa smo da so včeraj posamezni študentje hodili po hišah in prosjačili za denar. Lani je bilo vsako prosjačenje po ulicah, javnih lokalih in privatnih stanovanjih prepovedano. Ne vemo sicer, če je bil tudi za letos izdan kakšen podoben odlok, vendar je prosjačenje po hišah vsekakor neokusno in za študente nedostojno. Če pa si že prej ne morejo oskrbeti denarja za povratek na svoje domove, potem naj tudi ne lazijo v naše mesto, kamor jih ni nihče klical

Mrtev v kuhinji s plinsko cevjo v ustih

5 minut po 13. uri so morali agenti v Ulico Piccardi št. 15, kamor so bili po telefonu poklicani, ter našli pred vrati stanovanja v pritličju 45-letnega Giordana Coffoua, ki jim je pojasnil, da je okoli 10. ure zapustil stanovanje, v katerem pa je ostal njegov 57-letni brat Mario. Pol ure po poldnevu se je vrnil in ker mu ni nihče odprl vrata, ki so bila znotraj zaprta, je s pomočjo lestve prišel do okna spalnice in se potem, ko je razbil šipo splazil v notranjost.

V kuhinji, kamor je po vstopu odšel, je našel svojega brata na tleh s pinsko cevjo v ustih, medtem ko je bila plinska pipa odprta in je skozi njo uhajal plin. Takoj po odkritju je poklical na pomoč policijo in osebje RK. Dr. Verginella, ki je prišel z rešilnim avtom na mesto je samo izstavil potrdilo o smrti, ki je nastopila v trenutku, ko je Giordano trkal na stanovanjska vrata.

Truplo nesrečnika so kasneje odpeljali v mrtvašnico. Ni znano zakaj je Coffou šel prostovoljno v smrt.

Osvobodilna fronta

Seja izvršnega odbora OF za Tržaško ozemlje

bo jutri 28. t. m. ob 20. uri na sedežu v Ul. R. Manna 29. Prosimo na točnost.

Tajništvo

Okrajni odbor OF dolinskega okraja vabi člane širšega aktiva na izredni sestanek, ki bo jutri 28. t. m. ob 20. uri na sedežu v Dolini, kjer se bo razpravljalo o pripravah za 1. maj.

IV. OKRAJ. Danes ob 20. bo na sedežu v Skednju seja novoizvoljenega izvršnega odbora OF za IV. okraj.

Vabimo vse novoizvoljene tovariše, da se seje točno udeleže.

I. okraj. Jutri 28. t. m. ob 20.30 bo v Ul. Ruggero Manna 29 plenarna seja okrajnega odbora OF. Zaradi važnosti problemov, ki jih bodo na seji obravnavali, je udeležba vseh novoizvoljenih članov odbora obvezna.

KROG TRŽAŠKIH SLOVENK
bo imel
v četrtek 29. aprila 1954 ob 20.30 uri
v Gregorčičevi dvorani
svoje redno predavanje.

Govoril bo univerzitetni profesor **dr. Anton Ocvirk** o temi:
«Pesnikova podoba Srečka Kosovela».

Vljudno vabljeni!

Razna obvestila

Slovensko planinsko društvo priredi ob petdesetletnici foto razstavo. Prosimo vse interesente-fotoamaterje naj se zglasijo v društvenih prostorih zaradi pojasnil.

Tržaški filatelistični klub «L. Košir», Jutri, 28. t. m. od 18. do 21. ure redni sestanek članstva za zamenjavo znamk. Ob 20. uri redna seja upravnega odbora.

GLEDALIŠČE VERDI

Zaradi nenadne obolelosti dirigenta Nina Sanzogna, bo II. simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije, ki bo v četrtek s sodelovanjem pianista Walterja Giesekinga, dirigiral znani ameriški dirigent Dean Dixon, ki je z uspehom nastopil že v lanski simfonični sezoni. Na programu so dela Mozarta, Beethovena, Gershwina. Nadaljuje se prodaja vstopnic.

KINO

Rossetti. 15.30: «Alarm na Jugu», G. M. Canale, L. Amanda.
Excelsior. 16.00: «Tretji letnik liceja», J. Reti, A. M. Sandri.
Fenice. 16.00: «Ježa vaquera», R. Taylor, A. Gardner.
Nazionale. 16.30: «Ne iščite zločinca», J. Payne, E. Keyes. Mladoletnim prepovedano.
Filodrammatico. 16.00: «Plenilci sonca», D. Lynn, P. Medina.
Arcobaleno. 14.30, 17.00, 19.30, 22.00: «Tunika».
Auditorium. 16.30: «Mestne luči», C. Chaplin.
Astra Rojan. 16.00: «Meč in vrtnica», R. Todd, G. Johns.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Sanje Bohemea», K. Grayson.
Grattacielo. 15.00, 17.30, 20.00, 22.30: «Tunika».
Alabarda. 15.30: «Zgodba o treh ljubeznih», K. Douglas, P. Angeli.
Ariston. 16.00: «Nora od veselja», M. Denis.
Armonia. 15.30: «Skobci ožine», Y. De Carlo, R. Hudson.
Aurora. 16.00, 20.00: «V vrtincu», V. Leigh, C. Gable.
Garibaldi. 16.00: «Operacija Z», R. Mitchum.
Ideale. 16.00: «Upornik s črno krinko», W. Hendrix.
Impero. 16.00: «Kristinine ljubezni», E. Parker, F. McMurray.
Italia. 16.00: «Dogodivščine Petra Pana».
Viale. 16.00: «Kobila - serka», G. Cervi, C. Ninco.
Kino ob morju. 15.30: «Presneti dečki».
Massimo. 16.00: «Dogodivščine Petra Pana».
Moderno. 15.00: «Bes nad mestom», W. Holden. Mladinj izpod 16 let prepovedano.
Savona. 15.00: «Hlevar in vojvodinja», R. Young.
Sv. Marko. 16.00: «Pozor pred mornarji», D. Martin.
Secolo. 16.00: «Toto, tretji mož», Toto.
Vittorio Veneto. 15.30: «Kriv izdajstva», C. Bickford.
Azzurro. 16.00: «Vsi kraljevi možje», B. Crawford.
Belvedere. 16.00: «Trije vojaki», S. Granger.
Marconi. 16.00: «Cilj Budimpešta», A. Andrews.
Novo cine. 16.00: «Topaz», Fernandel.
Odeon. 16.00: «Otroci se ne prodajajo».
Radio. 16.00: «Okrvavljene kolesnice», R. Scott.
Venezia. 16.00: «Rigoletto», T. Gobbi.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 28. aprila 1954 ob 20. uri v LJUDSKEM GLEDALIŠČU v KOPRU
Gorkega drama
"Vasa Železnova"

V četrtek 29. aprila 1954 ob 20. uri v LJUDSKEM GLEDALIŠČU v KOPRU
Herbertova komedija
«VSAKIH STO LET»

V petek 30. aprila 1954 ob 20. uri v SV. PETRU pri KOPRU
Zemljanova dramska reportaža
„Odločitev"

RADIO

TOREK, 27. aprila 1954.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek
11.30 Lahki orkestri; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Zabavna glasba; 14.25 Slovenski motivi; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Delius: Koncert za violino in orkester; 18.24 Grieg: Poroka v Troldhaugenu; 18.40 Razni samospevi; 19.00 Solo la in vzgoja; 19.15 Priljubljene melodije; 20.05 Iz opernega sveta; 20.30 Lahke melodije; 21.00 Kanin Garson: Prerojena, igra v 3 dej., nato pestra glasba; 22.45 Rossini-Respighi: Fantastični bazar; 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.
11.30 Komorna glasba; 13.35 Operna glasba; 17.30 Melodije iz londonskih studiov; 18.20 Lahka glasba; 20.20 Prenos zaključka z natečaja: «Novi glasovi v lahki glasbi».

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m
Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
11.30 Solska ura za višjo stopnjo: Slovenska socialna lirika; 12.00 20 minut z Veselimi godci; 12.20 Kmetijski nasveti; 12.30 Jan Sibelius: Stirje prizori iz zgodovine; 15.30 Koncertni valčki; 16.00 Naši in inozemski solisti pred mikrofonom; 18.00 Sportni tednik; 18.30 Igrajo veliki zabavni orkestri; 20.00 Tedenski notranjepolitični pregled; 20.10 Odlomki iz opere «Adriana Lecouvreur» F. Cilee; 21.00 In prešla so leta (vojni spomini); 21.30 Pred mikrofonom so Štirje fantje in Avsenikov trio.

Izleti

Zveza prosvetnih delavcev sporoča vsem šolnikom, da priredi v junija letos dvodnevni izlet v Ziljo in k Osojskemu jezeru na Koroškem.

Zaradi pravočasne oskrbe potrebnega dovoljenja, naj se interesenti prijavijo čimprej, najkasneje pa do konca meseca, na sedežu ZPD, Ul. Roma 15, kjer dobijo vse zadevne informacije vsak dan od 17. do 18. ure razen sobot.

Motoklub «Amatori» Trst, priredi samo za člane 8. in 9. maja dva izleta in sicer v Opatijo - na Reko in v Crikvenico - Poreč - Rovinj. Vpisovanje do 29. t. m.

15. in 16. maja izlet v Ljubljano, Kranj in na Bled. Vpisovanje do 6. maja.

Motoklub «Jadran» Opčine organizira 2. maja izlet v Crikvenico ob priliki motornih dirk. Vpisovanje vsak dan od 19. do 20. ure na sedežu.

SPDT priredi 9. maja izlet na Slavnik. Vpisovanje na sedežu samo še jutri.

Motoklub «Adrija» za Milje - Dolino priredi 9. maja enodnevni izlet v Opatijo. Vpisovanje bo danes, jutri in četrtek od 20. do 21. ure na sedežu v Dolini.

Motoklub «Jadran» Opčine organizira 9. maja izlet v Tolmin. Vpisovanje danes, jutri in četrtek od 19. do 20. ure na sedežu.

Slovensko planinsko društvo organizira 16. maja izlet v Ljubljano ob priliki mednarodne amaterske foto razstave. Vpisovanje do 6. maja.

23. maja izlet v Rakovo dolino k Cerkniškemu jezeru. Vpisovanje do 13. maja.

Motoklub «Skedenj» organizira 8. in 9. maja izlet na Reko in v Crikvenico. Odhod bo ob 13. uri v soboto čez blok na Pesku. Vpisovanje do 28. t. m.

Motoklub «Skedenj» organizira tudi izlet v **Ljubljano** in na Bled ob priliki nogometne tekme med Jugoslavijo B in Anglijo B, ki bo v Ljubljani. Vpisovanje do 5. maja na sedežu od 18. do 20. ure. Izleta se lahko udeležijo tudi vozila s karnetom.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
8. in 9. maja 1954 izlet v NOVO GORICO MATERIJO-OBROVO IDRIJO
Vpisovanje do 29. t. m.
15. in 16. maja 1954 izlet v POREC KASTELIR VIZINJAN
16. maja 1954 izlet v HERPELJE-KOZINO SKOCIJAN-DIVACA
Vpisovanje do 6. maja pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

„Primite tatu!"

Izvršni odbor kominformistične stranke je izdal za tisk izjavo, v kateri spričo vesti o «bližnji rešitvi tržaškega vprašanja» poziva vse stranke, demokrate itd. v borbo proti «razdelitvi STO»

Zadeva je na las podobna zgodbi o tatu, ki je tekel po ulici in kričal: «primite tatu», da bi zabrisal sled za seboj. Toda ta trik našim kominformistom ne bo uspel, kajti poslednji demokrat v Trstu ve, da so prav kominformisti storili vse, kar so mogli in kar jim je bilo naročeno iz Moskve in Rima, da so razbili tisto enotno fronto vseh naprednih množic v Trstu, italijanskih in slovenskih, ki je bila najboljši obrambni jez proti vsaki rešitvi tržaškega vprašanja, ki bi bila proti interesom prebivalstva, posebno pa proti razdelitvi, ki jo je sam maršal Tito označil za najslabšo možno «rešitev». Prav tako pa tržaški demokrati tudi še niso pozabili na paktiranje kominformističnega vodstva s fašisti v marcu l. 1952, ob priliki volitev v coni B, ob skupnem glasovanju v občinskem svetu z iredentisti za plebiscit, ki bi pomenil priključitev celega Tržaškega ozemlja k Italiji itd. Prav tako niso tržaški demokrati in z njimi vsa javnost pozabili na celo vrsto iredentističnih izjav rimskega in lokalnega kominformovskega vodstva, niti na njegovo tiho priznanje rimskih funkcionarjev in na priznanje rimskih sporazumov, ki so s povezavo tržaškega gospodarstva na Rim še bolj zuostrili krizo. Slovenci pa še prav posebno niso pozabili na popolno ignoriranje svojih nacionalnih pravic v vrsti konkretnih vprašanj niti ne na geslo o «sramotni preteklosti», s katero je mehiški pritepenec krstil našo herojsko osvobodilno borbo.

POUČNI PODATKI IZ POPISA INDUSTRIJE IN TRGOVINE

Število zaposlenih mornarjev se je od 30.000 skrčilo na 2854

V „Javnih skladiščih" je zaposlenih le še 1900 oseb - Tudi število zaposlenih pri spediterskih družbah močno upadlo - Koncentracija kapitala v velikih italijanskih poldržavnih družbah

Zadnji statistični bilten prinaša tudi delne podatke o popisu industrije in trgovine, ki je bil izveden 5. novembra 1951 skupno z obširnim popisom prebivalstva. Ti podatki so še vedno zelo zanimivi in aktualni, ker jasno odgovarjajo na vprašanje, od česa živi tržaško prebivalstvo in kakšen vpliv imajo trgovina, industrija in javne službe na zaposlitev in dohodke. Poleg tega ta popis odkriva, da je velik del industrije združen v rokah velikih podjetij, ki so po IRI v rokah italijanske vlade.

Na dan popisa je tako v Trstu bilo 12.369 različnih podjetij, ki so imela skupno 75.648 zaposlenih oseb. V to zadnje število so vključeni tudi lastniki obratov, ker je popis upošteval brez razlike obrtnike male trgovce in velike industrijske obrate. Zaradi tega je tudi število vseh popisanih obratov izredno visoko.

V vseh številnih industrijskih podjetjih in to od kamnolomov, ladjedelnic in do gradbenih podjetij je takrat bilo zaposlenih 36.594 oseb, če pri tem izpustimo številna prevozna podjetja in v prvi vrsti obsežno kategorijo mornarjev.

V transportu pa je bilo zaposlenih skupno 13.196 oseb. Značilno je, da imajo prvo mesto prevozi po suhem (5.544 oseb), medtem ko je bilo v pomorskih prevozih zaposlenih komaj 2.854 oseb.

Zelo visoko število je bilo raznih trgovskih podjetij in to 6.837 s skupno 19.989 zaposlenimi. Trgovskih obratov na veliko je bilo 1.011 (3.690 oseb), na drobno 3.868 (9.525 oseb), barov, hotelov, gostiln in sličnih obratov 1.346 (4.546 oseb).

Podatki popisa torej zelo točno odgovarjajo na prvo vprašanje. Velik del tržaškega prebivalstva živi namreč od industrije, ki je po številu zaposlenih delavcev in nameščencev na prvem mestu. Dokaj visoko je tudi število zaposlenih v trgovini, čeprav imamo tukaj opravka skoraj izključno z malimi obrati. Iz zaposlitve pa je skoraj izginila nekdaj izredno močna postavka — pomorstvo in šibka je zaposlitev v Javnih skladiščih.

Obenem pa ti podatki ponovno podčrtujejo veliko nesorazmerje med številom prebivalstva, zaposlenega v produktivnih panogah — v industriji, pomorstvu, trgovini itd. in med prebivalstvom, ki je zaposleno v javnih ustanovah. Po uradnih podatkih za isto obdobje, ko je bil izvršen popis, je bilo takrat 31.432 oseb zaposlenih v javnih službah, kar je enako 41 odstotkom prebivalstva zaposlenega v proizvodnih panogah in eni tretjini celotnega zaposlenega prebivalstva. Tako visok odstotek državnih in drugih javnih uradnikov je seveda popolnoma nepotreben in je eden izmed glavnih vzrokov za negotovost tržaškega gospodarskega življenja.

Do tako visokega odstotka javnih uradnikov — birokracije, je prišlo izključno iz političnih vzrokov, ker predstavljajo te osebe glavno politično silo Italije v Trstu. Z rešitvijo tržaškega vprašanja, pa naj bi ta bila kakršna koli, bo seveda izgubil ta ogromen birokratski aparat vsak pomen in se bo ponovno postavilo vprašanje zaposlitve vsega odvečnega uradništva in se bo kriza ponovno zaostrila.

Podatki popisa torej odkrivajo veliko nesorazmerje med raznimi panogami zaposlitve in to ne samo nesorazmerje med javnimi uslužbenci in zaposlenimi v produktivnih panogah, temveč zlasti nepravilne odnose med industrijo, trgovino in prometom. Iz številk o zaposlitvi je namreč skoraj izginil delež mednarodnega prometa, ki se je skrčil na neznatne številke. Tako je znano, da je bilo še po prvi svetovni vojni v Trstu 25 do 30.000 zaposlenih mornarjev, ki so sedaj, lahko bi rekli, izumrli. V Javnih skladiščih pa imamo sedaj po popisu le še 1.090 zaposlenih oseb. Hkrati pa se je tudi znižalo število zaposlenih oseb velikih spedicijskih družb, ki so nekdaj prinašale velike zaslužke tržaškemu pristanišču.

Popis pa osvetljuje tudi drugi proces, ki se izvaja v Trstu v razdobju med obema vojnama in zlasti sedaj — koncentracijo podjetij v rokah velikih italijanskih, povečini poldržavnih družb.

V Trstu je tako komaj 8 podjetij, ki imajo po več kot 1000 zaposlenih delavcev, vendar pa imajo ta podjetja skupaj 14.017 zaposlenih oseb, ali kar 1/5 vseh zaposlenih. Koncentracija kapitala pa je še bolj razvidna, če upoštevamo uporabljene konjske sile. 15 podjetij ima namreč več kot po 1000 uporabljenih konjskih sil in potrošijo kar 78.957 konjskih sil ali kar 73 odstotkov vseh instaliranih pogonskih strojev v naši coni.

V obeh primerih velikih podjetij imamo opravka skoraj izključno z veliko industrijo, ki je ali direktno v rokah italijanske vlade, ali pa je povezana po sličnih družbah in po bankah z italijanskim velikim kapitalom.

Ugotovitve finančne straže o tihotapstvu z bencinom

Operativni urad poveljstva finančne straže v Trstu naznanja, da je policijski oddelek za raziskovanje trošarinskih prestopkov pri finančni straži v Trstu ugotovil, da je bilo tihotapsko prodanega 13.000 (trinajst tisoč) litrov bencina, ki je bil oproščen trošarine in bil namenjen za pogon motorjev ribiških ladij. To je bilo odkrito s preiskavo, ki je sledila zaplembi 760 kg becina, kot je bilo sporočeno z naznanilom 26. marca t. l.

V to nezakonito prodajo je bilo zapletenih devet oseb, od katerih ena še ni znana.

Krivci so bili prijavljeni zaradi tihotapstva v smislu veljavnih zakonov carinskim oblastem.

Zaprta cesta

Zaradi polaganja telefonskega kabla, bo Ul. Moreri od 28. t. m. dalje zaprta za promet z vozili od št. 90 pri Piščancih dalje.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM PODPORNEGA DRUŠTVA O LETOŠNJIH KOLONIJAH

OKOLI 600 OTROK IZ TRSTA IN OKOLICE bo letos na oddihu v kolonijah v Sloveniji

Kolonije bodo v Škofji Loki, Radovljici, Kranju, pri Kamniku in morda še v Savinjski dolini - Vpisovanje v kolonije se bo pričelo že maja

V našem dnevniku smo pred nedavnim objavili kratko vest o sestanku tajništva Podpornega društva za STO, na katerem so razpravljali o letošnjih otroških kolonijah v Sloveniji. V zvezi z letošnjo organizacijo otroških kolonij smo naslovili na predsednika Podpornega društva tov. dr. Antona Daneva nekaj vprašanj, na katera nam je rade volje odgovoril.

Tov. dr. Danev je predvsem poudaril, da je uspelo Podpornemu društvu organizirati prve otroške kolonije že kmalu po končani vojni in to po zaslugi matične domovine, ki nam je nudila možnost, da smo lahko poslali naše otroke na oddih v najlepše predele Slovenije. Pri izbiri oz. določitvi kraja, kjer naj bi bila kolonija, je nadaljeval dr. Danev, soodločamo tudi mi (odbor za počitniške kolonije) in je naše mnenje prvenstveno upoštevano. V poštev prihajajo klimatični in srednjevišinski kraji, pri čemer se seveda gleda tudi na lepoto kraja, možnosti bližnjih izletov itd.

Kolonije so organizirane po zdravstvenih principih. Šibkejše otroke (slabokrvne, limfatične, tiste, ki so preboleli vnetje pljučnih žlez itd.) pošiljamo v posebno zdravstveno kolonijo, kjer otroci predvsem počivajo, tako da se zadosti zdravstvenemu momentu. Ni treba posebej poudarjati, da uživajo otroci kar najbolj izdatno hrano, da so pod stalnim zdravniškim nadzorstvom itd.

Jasno je, da je tudi v ostalih, navadnih kolonijah poskrbljeno za odlično oskrbo. V teh kolonijah delajo otroci daljše in krajše izlete, gojijo v manjši meri telovadbo, kar seveda vpliva na utrditev organizma. Poleg teh kolonij, v katere smo doslej sprejemali otroke od 6 do 12 leta starosti, pa smo organizirali še dijaške kolonije, v katere so bili sprejeti predvsem dijaki slovenskih srednjih šol, ki so bili iz zdravstvenih razlogov potrebni počitka, svežega zraku in dobre hrane. Omeniti je še treba, da je v vseh kolonijah organizirana zdravstvena pomoč, da so otrokom na razpolago vodiči, strokovno osebje itd., ter da ima vsaka kolonija domačo kuharico, ki pripravlja tako hrano, kakršne so otroci vajeni.

Dosedanja praksa je pokazala, da so se otroci, ki so bili v počitniških kolonijah v Sloveniji, vrnili zadovoljni, vedrega duha in da so pridobili na teži. Podcenjevati ne smemo tudi dejstva, da se je izpopolnil njihov besedni zaklad, kar jim zelo koristi v njehovem nadaljnjem šolanju. Obenem je treba tudi poudariti, da imajo v času svojega bivanja v koloniji možnost spoznavati svojo domovino, občudovati njene naravne lepote, spoznavati delovanje v raznih industrijskih obratih ter si na ta način bogatijo svoje zemljepisno in zgodovinsko znanje. Omeniti je še treba, da vse to vpliva tudi na utrjevanje in krepitev njihove narodne zavesti.

Poleg kolonij za slovenske otroke so bile vse doslej organizirane tudi počitniške kolonije za italijanske otroke, in sicer skoro po enakih načelih kot za slovenske.

Podporno društvo je sklenilo, da se bo začelo vpisovanje za letošnje kolonije že v prvi polovici maja, kar bo pripomoglo k boljši organizaciji letošnjih kolonij. Otroci bodo tudi letos pred odhodom zdravniško pregladani, v kolonijah samih pa bo zanje vsestransko preskbljeno.

Letos se bo letovanja v Sloveniji lahko udeležilo kakih 600 otrok iz Trsta in okolice. Kolonije bodo v najlepših predelih Gorenjske, in sicer v Škofji Loki, Kranju, Mehinjah pri Kamniku, Radovljici in verjetno še v Savinjski dolini. Otroci bodo odšli v kolonije julija in avgusta, vendar bo točen datum javljen kasneje.

Omeniti je še treba, da bodo letos sprejeli v kolonije otroke od 6 do 14 leta, s čimer se starostna doba prijavljenih otrok poveča za dve leti.

Podporno društvo pričakuje tudi letos številen odziv, zaradi česar opozarja starše, da pravočasno vpišejo svoje otroke v počitniške kolonije v Sloveniji. Po zaključenem roku se morebitne prijave ne bodo več upoštevale.

Huda prometna nezgoda motorista blizu Šempolaja

V prvih jutranjih urah v ponedeljek so pripeljali v bolnišnico, kjer so ga v resnem stanju pridržali na II. kirurškem oddelku 22-letnega Alberta Doljaka iz Samatorce št. 19, ki ni znal obrazložiti kako se je poškodoval.

Agenti prometne policije so uvedli preiskavo in ugotovili, da je Doljak okoli 23.50 prejšnjega dne, vozil s svojim motorjem v smeri Šempolaja, ko je iznenada trčil v 19-letnega Ivana Legišo iz Šempolaja št. 48, zakar je izgubil oblast nad vozilom in se skupno z njim zvrnil na tla. Medtem ko se je Legiša, ki je hodil po cesti, rešil brez poškodb, se je Doljak popraskal po rokah, se ranil po obrazu in po glavi. Ker so mu zdravniki v bolnišnici ugotovili verjetno prebitje lobanje niso izrekli prognoze.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

ARETIRAN ZARADI TATVINE obsojen zaradi tihotapstva

Amerikanec, ki ga je prijavil, je trdil, da mu je ukradel 40.000 lir, izkazalo pa se je, da si je pridržal izkupiček, ki ga je imel od prodanih cigaret, ki mu jih je dal Amerikanec

Nekaj po polnoči 17. marca letos je ameriški državljan Walter Mandel, naprosil dva policijska agenta, ki sta bila tedaj na obhodu po Trgu Cavana, naj aretirata mladeniča, ki je bil nedaleč od njiju. Agenta sta mladeniča, o katerem je Mandel izjavil, da mu je pred približno mesecem dni ukradel 40.000 lir, aretirala, ga identificirala za 24-letnega Antonia Rondinona doma iz Potenze in zadnje čase stanujočega v našem mestu v Ul. S. Sebastiano ter ga odpeljala na poveljstvo. Tu je Rondinone zanikal tatvino in izpovedal, da mu je Mandel nekega dne dal 27 velikih škatel cigaret «Pall-Mall» da jih proda. Cigarete je tudi prodal in si pridržal denar, ki ga je zapravil v Padovi, kamor je odšel, da se izogne Mandelu. Amerikanec pa je nasprotno izjavil, da je Rondinona srečal v nekem baru na nabrežju, kjer ga je mladenič zaprosil, da bi ga odpeljal z avtom do Trga Unita. To se je tudi zgodilo, toda ko je Amerikanec prišel domov je opazil, da mu je denar izginil. Na sedežu v avtu pa je našel, vsaj tako trdi Amerikanec, ki je

KRIŽEM KRAŽEM po Julijskih Alpah

ZAPISKI IZ DNEVNIKA D. JAGODICA

Prispevki za mladinski nagradni natečaj

II.

V začetku nismo tega toliko opazili, ko pa smo prišli na čisti greben, od koder se je videlo do vrha in ga ni bilo nikjer, smo kar prebledeli od vznemirjenja. Čudno se nam je zdelo, da bi mogel biti že na vrhu in v možgane nam je kot blisk šinila misel, če mu ni morda spodrsnilo po grebenu. Bilo pa je popolnoma tiho. Začeli smo vpiti in klicati na vse grlo in glej, z vrha se nam oglasi ta spaka z bodrilnim klicem, naj se lepo podvizamo. Tako smo bili jezni, da bi ga kmalu kar sami vrgli s hriba. Pa smo bili končno le srečni, da smo ga našli celega in smo se kmalu pomirili. Seveda so sledile prisege in obljube, da se ne bo več oddaljil od skupine, česar se je potem res vestno držal.

Tako se je končala slavna tura na Prisojnik, ki je trajala kakih devet ur. Drugih zanimivosti ta dan ni bilo, razen hudega večernega boja v sobi, ko smo naskočili nadležnega junaka, ki ni hotel jesti zelenjave. «Mesarsko klanje» se je končalo z nekaj razbitimi posodami in z novimi prisegami in obljubami, da bo zelenjavo odslej jedel. Te obljube pa ni nikoli držal.

9. avgusta zjutraj smo si naložili nahrbtnike, krušnike in steklenice z vodo in smo tako krenili v popolni opremi proti zavetišču pod Spičko, ki je zadnja postaja za naskok na Jalovec.

Pot je bila zelo dolgočasna in enolično, brez prave lepe razgleda, skozi gozdove borovine za gradom v Koritnico. Pridružila sta se nama dekleta iz Brežic, ki sta nameravala z nama na Mangrt. Slučajno je bila ta pot tvegana. Izvedeli smo, da na tej strani ni gostoljubnih planinskih koč in smo se morali zanašati na dobre kmete, ki bi nas prenočili v senikih in na dobrih gospodinje, ki bi nam kuhale tisto hrano, ki smo jo imeli s seboj. Finance nam niso namreč dopuščale, da bi bo privoščili hrano in ležišče v gostilnah.

Pot v dolino se je vlekla celih pet ur po res nepozabnih pokrajinah, ki je bila vsa razorana od ledenikov. Vse je bilo tako divje in neobljudeno in čudno, da me je spominjalo na neki film, ki so

Pogled na Jalovec.

ga snemali na Andah. Kar se pa tiče planinskega uživanja narave, bi vsakemu priporočil to pot.

Tako smo po petih urah prišli v dolino lačni, žejni in trudni. Vseh pet ur se nismo ustavili, ker nismo imeli ne kruha ne cigaret in bi bili radi prišli čimprej do kake vasi. Ko pa smo prišli do cilja, so nam povedali, da je — nedelja. Čudovito, kako človek izgubi sodbo o času v planinah. Niti od daleč se nam ni sanjalo, da bi mogla biti nedelja. Tako smo se namestili v vaški gostilni v Logu pod Mangrtom in prijazna gospodinja nam je skuhala testenine, ki smo jih imeli s seboj. Brežičana sta se malo kisala, ko sta zagledala «pašto šuto», vendar pa sta pojedla svoji porciji, in še kako hitro!

Popoldan je minil kot bi trenil in začeli smo iskati senik, kjer bi prespali noč. Našli smo ga na drugem bregu Koritnice in moram reči, da se na senu spi imenitno.

Naslednjega dne smo se odpravili na Mangrt. Eden od Brežičanov je sicer tožil, da ga boli noga in je ostal v Logu, ostali pa smo pogumno krenili na pot, čeprav je bil tu že obmejni pas in so nam prepovedali zapustiti glavno cesto. Zaradi tega smo rabili do samega masiva Mangrta celih pet ur trde hoje. Bili smo brez dokumentov, ki so nam jih pobrali graničarji in bili smo lačni, ker nam pastirji niso hoteli prodati ne sira ne mleka. Naša morala je bila torej čisto pri tleh; sam sem se pa še kar najbolje držal in lahko rečem, da sem ostala dva dobesedno porival po poti na vrh. Pri tem moram še povedati, da smo dobili ultimat za vrnitev z masiva do 17. ure, drugače bo joj. Morali bi se namreč vrniti s patrolo, ki se vrača v karavlo ob tej uri. No, vrnili smo se ob 18. in nihče ni na nas čakal. To nas je opogumilo, da smo na poti nazaj zapustili avtomobilsko cesto in drveli v dolino kar po stezah. V Strmcu so nam vrnili dokumente in bili smo v Logu še pred temo. Našli smo Brežičana lepo obritega v gostilni, ko je poslušal radio in zabaval domačo hčerkico. Pozneje nam je pripovedoval, kako je prosil nekega starčka za britev, ker je sam ni imel, ta pa mu je prinesel cel zaboj samih starih, skovanih, turškim sabljam podobnih britev. Pravil nam je, kako se je mučil, da si ne bi prerezal vratu ali odrezal ušes, kako se je potem sprehajal po vasi in si ogledoval rudnik in kar je tu še zanimivega. To je bil res zabaven fant in še pozno v noč smo se krohotali v našem seniku, kljub temu, da smo ta dan hodili neprenehoma deset ur.

Drugega dne nas je tovariš z Mangrta zapustil. V Log je namreč prišel neki advokat iz Brežic z mlado nečakinjo in naš Boby se je odpeljal z njima v Bovec ali v Most na Soči. Bog ve ali zaradi prijateljstva z advokatom, ali zaradi mlade nečakinje... Mi pa smo ostali v Logu, se kopali v tolmunu za mlinom in si pravili svoje dijaške dogodivščine. Pri tem smo se vzajemno učili hrvatske in tržaške «dijaške» pesmice in moram reči, da je resnična tista trditev, ki pravi, da se Slovenci hitro naučе tujih jezikov. V nekaj urah smo znali vsi vse tržaške in zagrebške modne «pesmice».

Nameravali smo prespati še eno noč v Logu, a v vasi smo slučajno naleteli na tovornik, ki je odhajal v Bovec, kamor smo bili namenjeni tudi mi. Sofer nas je rade volje sprejel, čeprav je bilo to proti predpisom. Tako smo prišli v Bovec pred časom in smo ostali čas do večera porabili za iskanje hrane in prenočišča. Drugega dne sva nameravala z Mariom na Bovški Grintovec, Brežičan pa v Novo Gorico. Ko smo se pa zvečer sprehajali po Bovcu, smo zvedeli, da odpelje avtobus proti Soči in Trenti še isti večer in ne drugega dne, kot smo mislili. S tem seveda bi midva pridobila pol dneva in sva zato sklenila odpotovati. Sicer je bilo tudi to tvegano in pustolovsko, kajti ura je bila enajst, ko sva prispela v Sočo in je bilo malo verjetno, da bi si mogla preskrbeti ob tisti uri prenočišče. Hotel je bil ves zaseden vse do direktorjeve sobe in že

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pomladanski motiv iz Doline.

PETER PFEIFFER

nacist «pete kategorije» - poslanik in stalni opazovalec Zahodne Nemčije pri OZN

Pred kratkim je bonnska vlada imenovala «poslanika in stalnega opazovalca zapadnonemške republike pri Združenih narodih». Na to mesto je imenovala Petra Pfeifferja. To imenovanje je delovalo zelo neprijetno, saj je celo sam generalni tajnik Združenih narodov izrazil svoje nezadovoljstvo. K temu so se pridružili tudi mnogi protesti in splošno mnenje je bilo, da je bil prvi stik uradne Nemčije z Združenimi narodi zelo ponesrečen. Skoraj nekako izzivanje. In tudi vzrokov za to je dovolj. Pfeiffer je namreč poznan kot ožji sodelavec bivšega nacističnega ministra za zunanje zadeve Ribbentropa. Pfeiffer je bil izrazit nacist, nekaj časa je bil generalni konzul Reicha v Alžiru, in sicer od leta 1940 do 1942. V času zavezniškega izkrcanja v Severni Afriki je celo poslal v Berlin brzojavko v kateri je izražal svojo vdanost Hitlerjevemu režimu, in ki se je končala s sledečimi besedami: «Sieg heil Fuehrer und Deutschland!». To brzojavko so pokazali tudi na razpravi za denacifikacijo kot dokaz proti njemu, ko so obravnavali njegov primer. Tedaj so pokazali tudi druge dokumente proti njemu, kot n. pr. neko potrdilo, podpisano od samega Ribbentropa, v katerem je bilo izraženo «izredno povoljno mnenje, ki ga imajo višji organi nacional socialistične stranke o Pfeifferju».

Kljub temu, da se Pfeiffer ni mogel niti zagovarjati pred denacifikacijskim sodiščem, saj so bili vsi dokazi proti njemu, je kmalu pozneje postal šef personala v ministrstvu zunanjih zadev Zapadne Nemčije. Sedaj, ob njegovem imenovanju v New York je ameriški senator Jawitt protestiral v imenu milijonov ameriških družin, katerih sinovi so se borili proti fašizmu. Ameriški visoki komisar v Zapadni Nemčiji Connant se je moral celo osebno vmešati v stvar. Toda bonnska vlada zatrjuje, da je Pfeiffer nacist «pete kategorije», in da ga je parlamentarna komisija povsem «očistila» nacizma. Pri tem se samo ob sebi postavlja vprašanje v kateri «kategoriji» so člani komisije, ki so Pfeifferja «očistili» nacizma.

ODPORNIŠKO GIBANJE IN ZGODOVINSKA ODGOVORNOST KPI

V kominformističnem tedniku «Vie Nuove» z dne 19. t. m. je *Arturo Colombi* objavil spodaj citirano razpravico, ki nam zelo jasno prikazuje nacionalistični značaj italijanske komunistične stranke.

«Ako hočemo razumeti bistvo odporniškega gibanja (Movimento di resistenza), ki je doseglo svoj višek v aprilu 1945, — razlaga Colombi, — je treba imeti pred očmi po 8. septembru nastali položaj in funkcijo, ki jo je imel delavski razred v nacionalno-osvobodilni vojni.

«Državni udar 25. julija 1943 je bil poskus starega vodilnega kapitalističnega razreda, z monarhijo na čelu, da bi izšel iz politično-vojaške krize brez intervencije množic, žrtvujoč nekaj oseb, da bi ohranil reakcionarno strukturo v državi. Poskus je mizerno propal in naša država je padla v stanje strašnega razpadanja: kraljeva vlada je zbežala, prepustivši ljudstvo njegovi usodi, vojska je razpadla. Država je bila razdeljena na dva dela, okupirana od dveh nasprotnih armad, ki sta našo zemljo izkoristili za svoje bojišče; maščevanja željne podle drhali so pod zaščito nacističnih tankov, ustanovile režim terorja, krvoločni okupator je besnel proti golorokemu ljudstvu.

«Položaj je bil tragičen. Delavski razred, pod vodstvom komunistične avantgarde, povezano s socialistično stranko, je stal na razpotju: borba ali smrt, to je smrt svobodne in neodvisne Italije, smrt vseh svoboščin in svobodnega delavskega gibanja. Pod takimi pogoji ni bilo kaj izbirati, rešitev je bila v obrambi. Komunistična avantgarda je jasno ugotovila pravo pot, imela je političen pogum, da zastavi vse svoje sile, da sproži vojno za nacionalno osvoboditev.

«Ne čakati: boriti se je treba!» To je bilo naše geslo. Treba je bilo priboriti si nanovo pravico do nacionalne neodvisnosti, oprati fašistično sramoto, priboriti si zopet ugled in spoštovanje svobodnih narodov, ki so bili napadeni od fašizma. Plačati pa ni bilo mogoče drugače kot s krvjo.

«Vstaja proti okupatorju in njegovim hlapcem je mogla biti zmagovita, samo če se je ustvarila nacionalna enotnost, in to enotnost je bilo mogoče doseči le na načelu nacionalne neodvisnosti, s katero je tesno združeno načelo svobode: brez dosežene pravice do neodvisnosti ni bila mogoča svoboda za naše ljudstvo.

«V polnem spoznanju torej, dokazavši visoko razredno in nacionalno zavednost, se je delavski razred odrekel, da bi postavil v osnovo osvobodilnega gibanja socialne cilje; ne samo da ni postavil problema socialne revolucije, ampak ni postavil niti ustavnega problema. Nujno je bilo predvsem, da se izžene nemški okupator in da se zopet pribori neodvisnost: evo, zakaj je imelo odporniško gibanje značaj nacionalno-osvobodilne vojne.

«Nacionalno-osvobodilna vojna, torej, in ne socialna revolucija; vsekakor je imela ta nacionalna vojna svoj posebni značaj, ker je dobila gonilne sile od delavskega razreda, od tistega razreda, in ljudi, proti katerim je bila naperjena fašistična tiranija, brutalna diktatura velekapitalistov, ki ima med drugimi krivicami tudi to, da je pahnila naš narod v katastrofalno vojno in okupacijo in ga postavila v nevarnost, da izgubi svojo nacionalno neodvisnost.

«Hegemonija proletariata v drugem preporodu (risorgimento) domovine se je udejstvila z masovno udeležbo v odporniški borbi (resistenza), se je udejstvila v borbenih oblikah, ki so lastne in dostopne samo delavskemu razredu. Velike stavke v marcu 1944, masovne sabotaže nemške vojne produkcije, gverila v mestih in partizanska vojna v gorah in tudi v ravninah, velika ter zmagovita vstaja aprila 1945, so odločilni momenti borbe proti temu okupatorju in njegovim sokrivcem; protagonist v tem boju je proletariat, so delovni in ljudski razredi.

«Dejstvo, da se je osvobodilna vojna vršila pod hegemonijo delavskega razreda, je dalo tej borbi poseben značaj. Delavec, naj je bil že borec ali pa stavkar, je gledal bolj daleč, ko se je za nacionalno neodvisnost in svobodo boril proti okupatorju in proti fašizmu: delavec je gledal naprej, mislil je na tiste socialne reforme, ki bi bile morale izpodrezati socialne korenine fašistične reakcije in položiti temelj novemu, pravičnejšemu in bolj človekoljubnemu družbenemu redu.

«En del teh teženj je našel svoj izraz v ustavni listini, težnje, ki pa žal niso bile realizirane. Ključnih gospodarskih položajev se je namreč zopet polastil stari reakcionarni vodilni razred s pomočjo ameriškega imperializma. Zaradi izdajstva socialdemokratičnih voditeljev in s sodelovanjem klerikalnih klik je bil razvoj demokracije nenadoma ustavljen. Osvobodilna borba pa ni bila zaman; v borbi sami ter v funkciji, katero je imel delavski razred, so prvi pogoji za zmago socializma.»

Italijanski kominformisti menda niso še nikjer in nikoli tako razgalili svoje nacionalistične politike in svojega pristno nacionalističnega značaja, kakor v zgornjem članku. Očitno je — meni člankar — da je proletariat gledal dalje, da si je želel reform, ki naj bi izpodrezale korenine kapitalizmu. To je seveda popolnoma naravno — menimo mi, — ker so postale življenjske razmere pod kapitalizmom za proletariat že zares neznosne, kar pa ne velja za njegove pomehkužene malomeščanske voditelje, za vse brez izjeme, pa naj se že imenujejo socialisti ali pa komunisti. Voditelji imajo svoje močne proletarske stranke, svoje lepe dohodke, svoje časopise, občinska, poslanska in senatorska mesta in časti in vse to brez vsake državniške odgovornosti in brez vsakega nevarnega tveganja. In kaj jim še manjka? V socialistični državi bi morda lahko imeli še kaj več. Ali oni se kot pomehkušeni malomeščani raje drže starega oportunističnega gesla: «Bolje vrabec v roki, kot golob na strehi». Kakor je razvidno iz zgoraj navedenega članka, so se voditelji italijanske komunistične stranke zvesto držali tega gesla tudi med zadnjo vojno. Medtem ko so se začeli jugoslovanski partizani boriti od začetka vojne, ko je bila še vsa Jugoslavija v rokah sovražnih nemških in italijanskih fašistov, in še pred odločilno rusko zmago pri Stalingradu, se niso italijanski komunisti zganili niti leta 1943, ko je bila vsa Italija v popolnem razsulu, ker je italijanska vlada, s kraljem na čelu, zbežala in prepustila narod samemu sebi, in ko se je tudi vsa italijanska vojska razkrojila. Kje so bili tedaj voditelji italijanskega komunizma? Kdaj je imela kakšna proletarska stranka ugodnejšo zgodovinsko priliko, da organizira socialno revolucijo? Socialna revolucija? Kaj še! Italijanski komnuistični voditelji so se zganili šele tedaj, ko je nastopila nevarnost za nacionalno neodvisnost stare kapitalistične Italije, ko je socialna revolucija s puškinim kopitom razbijala «La porta orientale» (severovzhodna italijanska vrata), ko so jugoslovanski partizani že prekoračili staro italijansko mejo, in ko so bili Angleži in Američani, ki so se nahajali tedaj na gotski liniji v Apeninih, še predaleč, da bi šli na italijansko - jugoslovansko mejo zajezit revolucionarno poplavo. Tedaj, v aprilu 1945 so sprožili tisto «grandiozno nacionalno in ljudsko vstajo», ki je angleškim in ameriškim tankom odprla pot, da so mogli 2. maja pridrdrati v Trst in zajeziti socialno revolucijo.

Kakšna nevarnost je mogla takrat pretiti neodvisnosti kapitalistične Italije, in od tega, ko so bili Nemci že popolnoma razbitj in Rusi že v Berlinu? Edini, ki bi mogli tedaj ogrožati italijansko neodvisnost, so bili Angleži in Američani, a proti tem se italijanski komunisti niso borili, ampak so bili njihovi zavezniki. Kljub temu pa je za kapitalistično Italijo obstajala takrat zares velika nevarnost. A ne zunanja, ampak notranja nevarnost, ki je bila kakor jajce jajcu podobna tisti nevarnosti, ki je proti koncu prve svetovne vojne visela nad socialistično Rusijo. Takrat je bil Kerenski tisti, ki je letal na vse fronte in v navdušenih govorih rotil ruske kmete-vojake, naj prelivajo svojo kri za carističnо domovino ruskih boljarov. Ruski kmetje pa so se njemu in njegovim pajdašem rogali

(Nadaljevanje na 4. strani)

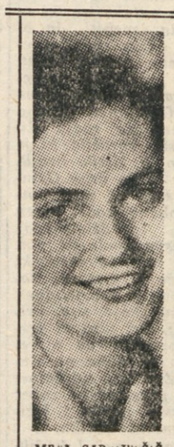

META GABRJELČIČ (VESNA)

Preden si gremo ogledat slovenski film «Vesno»...

Samo se seznani z Vesno (ob strašni nevoščljivosti Sandija), potem sledi polet z jadralnim letalom in prisilni pristanek - tu bodo pa tudi mnogi Tržačani spoznali Ribno pri Bledu

2.

«Oprostite... gospodična...?»

«Vesna», so odgovorile modre oči.

«Vesna??». (Večjega začudenja si ne morete misliti).

«Kaj ste pa tako začudeni?»

«O, nič... veste... čisto drugače sem si vas predstavljal.»

«Kako drugače, saj ste mi vendar pisali!»

Samo se mora izmazati:

«Ze, ampak... jaz sem vas videl samo od daleč!»

Vesna pa se ne da:

«In od blizu se vam zdim drugačna?»

Samu poblisne Hiperbola pred očmi:

«Seveda, pa še kako!»

Tega pa Vesna ne razume:

«Prosim, nikar se ne norčujte!»

Samo pa nikoli v življenju ni bil bolj iskren:

«Saj se ne res da ne!»

Toda pozabili smo, da imamo v bližini Sandija in da je Sandi najbolj izkušen, kar se tiče žensk, in da Sandi ve, kaj se pravi lepo dekle. Sandi si popravi kravato in hoče iz grma z očmi, zasajenimi v temnolaso dekle. Toda tu je še Krištof in Krištof je kolega. Sandija zvleče nazaj.

Samo pa zasluti napad iz zasede in odvede Vesno stran, daleč stran na varno.

Tega mu Sandi ne odpusti.

Vesna in Samo sta se našla. Res, govorita o oblakih, kumulusih, srebrnem C in o letalih (Samo je letalec), toda našla sta se.

In Vesna pristane, da ji Samo razkaže oblake od zgoraj.

* * *

Toda samo ne zdrži tako dolgo. Se isto noč pade v Vesnino sobo vejica cvetja, skoraj neslišno, in glej, Vesna pride na okno.

«Samo!»

«Vesna!»

Julija poljubi cvet in ga vrže Romeu. Zdaj je Romeo srečen in lahko gre.

«Lahko noč, Vesna!» dahne Romeo.

«Lahko noč. Samo» se nasmehne Julija.

Sandi pa se grize in nič mu ne pomaga, ko prepričuje Sama, da je on pobudnik in da bi se on moral spoznati z Vesno.

Nič mu ne pomaga, kajti Vesna je že v oblakih s Samom. Zares v dvosedežnem jadralnem letalu in pa tudi drugače...

«Ali se kaj bojiš, Vesna?»

Vesna gleda Sama, dovolj ji je Samo in pa tudi — zelo daleč je zemlja. Toda ko vidi njega, kako ponosno gleda dol, tudi ona odmakne oči. In vidi polja, kako so drobna, in hribe, kako so majhni, in reko, kako se zvija, in oblake, kako jima delajo družbo.

Samo pa zapleše z letalom kakor lastovica v ljubezenskem poletu.

Ikarus se je zagledal v sonce in je poletel previsoko. Samo se je zagledal v Vesno in je prišel prenizko.

«Pristati bova morala».

Pa Vesna se ne boji in tako sta pristala sredi pomladi.

Vesna nabira cvetlice in loža žrebička.

Samo pa je šel iz tega raja dol v vas in javil na letališče, da naj pridejo z avtom po letalo in po njiju.

* * *

Skrbni pilot Strbajs telefonira dalje Cosinusu, da je njegova hčerka nekje pristala z jadralnim letalom in da pride zvečer domov.

Pri Cosinusu pa je ogenj v strehi in, ker se pač profesorji najbolje počutijo, če na koga vpijejo, okrega Cosinus svojo sestro, ki skrbi za Vesno.

«Kaj praviš na to? Nič? Punca odleti z nekim fantalinom, ki ga sploh ne poznamo, kliče jo Vesna... Vesna! Ti pa... nič?»

Toda teta pozna svojo Vesno dobro in ji zaupa in zaupa mladini nasploh in zato ji tudi sam Cosinus ne more tega zaupanja omajati. Teta ve, da mora mlad človek ljubiti in če mora ljubiti, naj ljubi spomladi in naj ljubi človeka, katerega je najlepše ljubiti. In njena Vesna bo izbrala takega človeka.

* * *

Ta človek pa je medtem gori v raju zakuril ogenj in lepoti se je pridružila še romantika in Vesna sploh ne opazi več, da sedita čisto blizu skupaj. Sladka utrujenost jo obide, zapre oči in nagne glavo. Glava je na Samovi rami in Samo je bolj negiben kakor kdaj koli. Pogleda navzdol in vidi Vesnine lase, kako lepo se lesketajo v siju ognja. Skloni še bolj glavo in se dotakne z nosom njenih las. Kakšen vonj je to? Z ničemer ga ne more primerjati. To ni dišava, pa vseeno diši. Vse drugo izgine ob tem. Samo nežno prime Vesno z roko in zdrsi z usti na njeno sence. Vesna počasi obrača glavo navzgor in njuna usta se najdejo

* * *

Cosinusova očala se bliskajo na Vesno:

«Kje si bila tako dolgo? Povej mi vse po pravici...».

Vesna zasluti, kaj bi po vsej sili hotel imeti Cosinus od nje.

«Ampak, očka!»

«...popolno resnico!»

Zdaj je za Vesno preveč in solze se ji pojavijo v očeh. Obrne se in zbeži.

«Tak nehaj vendar, saj vidiš, da...» poseže teta vmes in gre za Vesno. Ko pride v sobo, se ji vrže Vesna okoli vratu.

* * *

In tudi Sandi in Krištof ne dasta miru.

«Ce naju ne bi bilo, ne bi nikol spoznau tega angela. Nama se ma zahvalt».

«Prmejduš, Samo, od tebe je pa res nekolegijalno, da ne spumpaš tistih nalog. A si gluh?»

Samo je gluh, ker si je z rokama zamašil ušesa.

* * *

Vesna je prišla na letališče. Sla je tja in se prijavila v padalski tečaj. Kar pilot Strbajs jo je sprejel in Vesna mu je razlagala:

«Rada bi se vživela v vaše življenje, rada bi znala vsaj nekaj, kar znate vi».

Strbajs se je na široko zarežal.

«Punca pa pol! Ravno prav za Samota!»

In Vesna se je naučila zlagati padalo, skakati s treh metrov višine in obvladati pripeto padalo na tleh. Sedli so v letalo in deklice so gledale že izurjene padalke pri skakanju. Ko pa je letalo pristalo in so dekleta veselo poskakala iz njega, zakliče nekdo:

«Vesna!»

Bil je Samo in bil je zelo razburjen.

(Nadaljevanje sledi)

Ribno pri Bledu — spodaj je Sava Bohinjka. Samo in Vesna sta po prisilnem pristanku z jadralnim letalom imela dovolj časa uživati vso to krasoto.

DR. MARIJAN BRECELJ JE PREDAVAL O TEMI:

RAZVOJ GOSPODARSTVA V JUGOSLAVIJI

(Nadaljevanje in konec)

Slovenija je po vojni zgradila vrsto vodnih in termičnih central, vendar pa proizvodnja električnega toka ne zadošča, kajti potrebe druge industrije, ki obratujejo z električno silo, se razvijajo še vedno hitreje kot električna industrija. Poseben problem v tem je tako imenovana električna skupnost štirih držav Južne in Srednje Evrope. Nemčija, Avstrija in Italija potrebujejo zelo malo električnega toka, ki ga doma nimajo. Kot smo že videli ga primanjkuje tudi Sloveniji. Toda Slovenija ima še mnogo neizkoriščenih vodnih sil. V dogovoru z omenjenimi državami in po načrtih, ki so jih izdelali jugoslovanski strokovnjaki, bi se napravil poseben sistem hidrocentral, ki bi proizvajal toliko električnega toka, da bi ga Jugoslavija izvažala državam že omenjene električne skupnosti.

Poleg povečane proizvodnje električne energije se je v Sloveniji dalo poudarka predvsem težki industriji, in sicer trem najmočnejšim železarnam: Jesenicam, Storam pri Celju in Ravnam na Koroškem. Proizvodnja teh treh velikih železarn se je doslej povečala za 100 odst. in se bo v bodoče morala še bolj razviti.

V že omenjenem gospodarskem načrtu Slovenije moramo omeniti še naslednje: Slovenija hoče rešiti gospodarsko pasivne predele, ki so siromašni ali pasivni zaradi vojnih dogodkov ali pa zaradi prirodnega siromaštva. V te predele spada Primorska, Kočevska in Bela krajina. Za gospodarski dvig teh predelov so predvidena velika sredstva.

Vsi ti napori težijo za tem, da se čimprej dvigne celotna družbena proizvodnja za 1000 milijard dinarjev letno. Ko bo dosežen ta cilj, bo Jugoslavija lahko nadaljevala s potenciranjem svoje industrije in industrijske proizvodnje brez tuje pomoči, to je z lastnimi sredstvi.

Povsem razumljivo, da so ti uspehi terjali velike napore in da ta velika brzina v razvoju industrializacije povzroča težkoče, kajti to mora nekdo «plačati». Težkoče so opazne pri življenjski ravni, cenah in pri deviznemu prometu. Vendar pa smo o nujnosti tega naglega razvoja že govorili, moramo pa k temu dodati še velike stroške, ki jih ima Jugoslavija z oboroževanjem svojih obrambnih sil, s socialnim zavarovanjem in drugimi izdatki.

Jugoslavija je sicer prejemala iz tujine pomoč in jo še prejema, vendar bi bilo zgrešeno misliti, da bi ta sredstva zadoščala za zgraditev tega, kar se je doslej storilo, in da so bile odveč žrtve na račun jugoslovanskih sredstev, to je posredno na račun življenjske ravni prebivalstva. Kljub temu pa gleda Jugoslavija, na temelju doseženih uspehov, optimistično v bodočnost, kajti za to so dani vsi pogoji.

Posebno vprašanje pa se postavlja glede na jugoslovanski gospodarski sistem. Svet je namreč gledal na ta jugoslovanski sistem s skepso in mnogi so očitali, da gre samo za eksperimente. Tu pa ne gre samo za eksperimente, ampak za trdo in naporno pot in včasih celo za iskanje najprimernejše poti. Postavljajo se namreč vprašanja, kako dvigniti gospodarski potencial in hkrati kako usmerjati gospodarski razvoj z jugoslovansko novo družbeno ureditvijo, s socializmom. Prva povojna leta so bila v tem smislu značilna zaradi nacionalizacije vse industrije, bančništva in velike trgovine ter zaradi agrarne reforme. Vsi ti ukrepi so bili naknadno izpopolnjeni zato, da bi privatni kapital ne mogel izpodjedati družbene ureditve. Prva leta, in sicer vse do leta 1950, je bilo za jugoslovansko gospodarstvo značilno, da je bila vsaka dejavnost administrativno vodena in centralizirana. To je bilo nujno, kajti to je bil rezultat revolucije, ki jo je bilo potrebno utrditi. Mnogi tuji opazovalci so očitali Jugoslovanom, da so v Jugoslaviji kopirali sovjetski sistem. Res je, vpliv sovjetskega gospodarstva je obstajal, vendar pa tu ni šlo za kopiranje sovjetskega sistema. Ko pa je družbena ureditev postala dovolj trdna in ko se je centralistično vodenje gospodarstva izkazalo za škodljivo, se je začel uvajati nov gospodarski sistem. Ne gre tu za neko nenadno preusmeritev, ampak gre za dolg proces, ki se je začel leta 1950, ko so se začeli ustanavljati v tovarnah delavski sveti kot nova oblika upravljanja v nasprotju s prejšnjim centraliziranim vodenjem.

Lansko leto so bile izglasovane tudi neke spremembe ustavnega zakona, ki so v zvezi z uvajanjem novega gospodarskega sistema. Te ustavne spremembe slonijo na načelu, da so proizvajalna sredstva družbena last. S tem se urejajo odnosi med posameznimi gospodarskimi enotami in celotnim gospodarstvom. Pojavlja pa se pri tem vprašanje, kako sprostiti gospodarsko pobudo in kako pri tem še nadalje razvijati socializem. Tu si namreč stojita v nasprotju interes gospodarske enote in interes celote. Jugoslovansko gospodarstvo je namreč sedaj postavljeno na temelj rentabilnosti. To ni nič novega, to so že stari zakoni, toda vprašanje je, kako vskladiti te zakone s posebno družbeno ureditvijo, ki jo imamo danes v Jugoslaviji, s socializmom. Posamezne gospodarske enote upravljajo in vodijo delavski sveti, ki svobodno razpolagajo z investicijskim kapitalom svojega podjetja, kakor tudi s proizvodnjo ter z morebitnim razvojem podjetja in proizvodnje. Ta svoboda in načelo rentabilnosti prideta lahko v nasprotje z interesi skupnosti.

Posebno poglavje pa so komune. Komune so teritorialne enote, ki se krijejo z upravno razdelitvijo republike. To so okraji, oziroma mesta. Komune so teritorialne gospodarske in kulturne enote, ki tvorijo določeno družbeno celoto v svoji proizvodnji in družbenem izživljanju. Ne moremo pa podati vseh značilnosti in svojstev komune, ki je še vedno v razvoju.

Kar se tiče poljedelskega gospodarstva je prišlo tudi tu do nekih sprememb. Določenih deset hektarov za eno gospodarstvo je maksimum, ki se da obdelovati in izkoriščati tako, da se ne krši socialistično načelo izkoriščanja tuje delovne sile, oziroma prisvajanja viška vrednosti tujega dela. S sprostitvijo zascebne iniciative v poljedelstvu se je težilo za tem, da tudi ta del jugoslovanskega gospodarstva da skupnosti čim več. Zanimivo je dejstvo, da se je v lanskem letu to že pokazalo.

Posebno mesto pripada obrtništvu. Za obrtništvo velja zakon, da sme obrtnik zaposlovati največ 5 delavcev. Vsakdo sme osnovati podjetje in se ukvarjati s katero koli proizvajalno dejavnostjo, vendar pa velja za vse zakon, da sme od svojega podjetja imeti le tolik dobiček, kolikor znašajo obresti vloženega kapitala in pa delo, ki ga sam vloži pri izvajanju svojega poklica. Ta obrtniška podjetja so lahko zasebna, lahko so zadružna, za vse pa velja sledeče: čim neko obrtniško podjetje zaposluje več kot pet delovnih moči, preide pod upravo delavskega sveta.

Nov gospodarski sistem, ki smo ga ravnokar bežno opisali, je rodil kljub raznim skeptičnim pripombam v začetni fazi zelo velike uspehe, in značilno je to, da se je opazil v lanskem letu največji porast proizvodnje v vseh povojnih letih. Na osnovi tega se da sklepati, da je nova pot, nov način gospodarskega upravljanja s pomočjo gospodarskih svetov, ki samostojno vodijo svoja podjetja, da je sprostitev gospodarskega razmaha dobra in pravilna in da bo privedla do še večjih uspehov.

TRST, torek 27. aprila 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno oblačno vreme z manjšimi padavinami. Možne so tudi krajevne razjasnitve. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 12.6 stopinje; najnižja 10.7 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Trst II.:** 18.24: Grieg: Poroka v Troldhaugenu. — **Trst I.:** 20.20: Prenos zaključka z natečaja: «Novi glasovi v lahki glasbi». — **Slovenija:** 12.30: Jan Sibelius: Štirje prizori iz zgodovine. 15.30: Koncertni valčki.

ŠPORTNI DNEVNIK

PREDZADNJE KOLO JUGOSLOVANSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Kljub Dinamovi zmagi nad Crveno zvezdo končna odločitev šele prihodnjo nedeljo

Tudi Partizan še vedno upa - Hajduk je končal na četrtem mestu

REZULTATI:

Vojvodina-BSK	2:2 (1:1)
Spartak-Hajduk	2:0 (0:0)
Rabotnički-Proleter	0:2 (0:1)
Radnički-Vardar	2:0 (1:0)
Partizan-Odred	2:0 (1:0)
Dinamo-Crv. zvezda	1:0 (0:0)
Sarajevo-Lokomotiva	2:2 (2:2)

Od nedeljske tekme v Zagrebu med Dinamom in Crveno zvezdo je bilo skoraj odvisno, kdo bo letošnji državni prvak. Zmagovalca v tej tekmi je čakalo prvo mesto v lestvici, kar je pred zadnjo tekmo v prvenstvenem tekmovanju mnogo. Ni bilo lahko reči vnaprej, kdo bo zmagal, in tudi tekma sama ni dala zmagovalca vse do zadnje minute. Tedaj je mladi srednji napadalec Dinama Osojnak dosegel gol, ki je pomenil zmago, prvo mesto na lestvici in precej verjetno tudi prvo mesto na koncu prvenstva. Kajti Dinamo mora igrati le še z Lokomotivo v Zagrebu, kar je vsekakor laže kot pa za Partizana in Crveno zvezdo tekma med njima samima. Dinamu je dovolj tudi ena sama točka, da ga Partizan ne prehiti, ker bi mu v tem primeru pripadlo prvo mesto zaradi boljše razlike v golih. Nedeljska tekma v Zagrebu sicer ni bila nič lepa, ker so bili verjetno igralci zaradi važnosti tekme na obeh straneh dokaj nervozni. Sicer pa je bila Crvena zvezda v rahli premoči. Tekmo je gledalo 40.000 gledalcev.

Tudi tretji pretendent za prvo mesto, Partizan, ni pokazal prave igre v tekmi z Odredom. Mnogo volje ni bilo na nobeni strani. Vsekakor pa je Partizan dokazal, da ceni Toplakovo igro, saj mu je nastavil kar dva «varuha», ki ga nista izpustila izpred oči. Prvi gol je padel iz dvanajstmetrovke. Partizan je sedaj na drugem mestu in bi še lahko postal prvak, če prihodnjo nedeljo premaga Crveno zvezdo in če Dinamo izgubi z Lokomotivo; pogojev je torej dovolj. Toda če bo v nedeljo izgubil, tedaj se bo moral zadovoljiti s tretjim mestom, medtem ko bi mu drugo mesto odvzela Zvezda.

Hajduk se ne more več premakniti s četrtega mesta in niti mu tega mesta nihče več ne more odvzeti. V nedeljo je bil v Subotici in je igral zelo zmedeno in raztrgano, medtem ko je Spartak pokazal dovolj lepo in dobro igro.

Ostale tekme niso imele posebnega pomena. Neodločen rezultat v Novem Sadu med Vojvodino in BSK je gotovo uspeh za Beograjčane, kakor je gotovo tudi Lokomotiva zadovoljna s točko, ki jo je prinesla iz Sarajeva. Rabotnički je igral s Proleterjem zelo mlačno, kakor da mu ni več mari ne igra ne rezultat. Saj je res svojo kariero v I. ligi zaključil že prej, toda igrati je le treba do kraja. Tudi tekma med Radničkim in Vardarjem v Beogradu je bila mlačna, ker tudi tukaj točke niso bile več posebno važne.

Pred poslednjo tekmo v letošnjem nogometnem prvenstvu je torej lestvica taka:

LESTVICA:

Dinamo	25	18	4	3	66:22	40
Partizan	25	17	5	3	73:30	39
Cr. zvezda	25	17	4	4	51:20	38
Hajduk	25	16	3	6	54:32	35
Vojvodina	25	13	5	7	58:36	31
Spartak	25	11	3	11	44:48	25
Sarajevo	25	10	4	11	34:43	24
BSK	25	7	7	11	36:39	21
Lokomotiva	25	7	5	13	48:43	19
Radnički	25	8	3	14	36:47	19
Vardar	25	5	10	10	28:35	18
Proleter	25	5	8	12	31:60	18
Rabotnički	25	4	3	18	18 81	11
Odred	25	3	4	18	35:69	10

Tudi Toplak (Odred) med kandidati za reprezentanco

V Zagrebu je zasedala komisija za sestavo državne reprezentance. Tajnemu sestanku so prisostvovali Pešić, Tirnanić, Lemešič in Wölfl. Po sestanku so člani komisije dali novinarjem podatke o reprezentanci. Sklenili so, da bosta jugoslovansko reprezentanco, ki se bo pomerila z reprezentancama Belgije in Anglije, trenirala Ćirić in Higl.

Izbranih je 33 nogometašev, in sicer vratarji: Beara, Stojanović, Kralj, Krivokuća; branilci: Stanković, Crnković, Belin, Zeković, Stipič; krilci: Horvat, Spajić, Milovanov, Klajić, Čajkovski, Boškov, Mantula, Luštica, Ljubenović, Pajević; napadalci: Rajkov, Zebec, Dvornič, Bobek, Milutinović, Mitić, Veselinović, Vukas, Toplak, Papec, Čonč, Petaković, Kaloperović, Lipušinović.

Komisija je sklenila priglasiti še tele igralce: Tasič, Matčšič, Osojnak, Ognjanov, Dacevski, Lovrič in Davidovič.

Reprezentanti se bodo 4. maja zbrali v Zagrebu, kjer bodo začeli trenirati. Reprezentanca za tekmo z Belgijo bo določena 8. maja. Nato pojde 16 igralcev v Beograd na trening za tekmo z Anglijo. Po tekmi z angleško reprezentanco bodo počivali do 20. maja. Zatem bodo skupno taborili v Ljubljani ali Mariboru. Hkrati bo določen tudi trener, ki bo reprezentanco pripravljal na svetovno prvenstvo in bo hkrati član komisije za sestavo in pripravo reprezentance.

Krogla - 18,20 m.

PAT O'BRIEN
svetovni rekorder je vrgel kroglo 18,20, kar je za 16 cm boljše od dosedanjega svetovnega rekorda. Vendar pa so nekatere ovire, zaradi katerih ta met najbrž ne bo priznan kot nov svetovni rekord.

ŠE PET KOL V ITALIJANSKEM PRVENSTVU

Inter prehitel Juventus

Triestino čaka še težka pot, če se hoče ohraniti v prvi ligi

REZULTATI:

Legnano - Genoa	1-1
Milan - Fiorentina	2-1
Napoli - Bologna	2-1
Palermo - Novara	1-1
Roma - Juventus	1-1
Sampdoria - Triestina	2-1
Spal - Lazio	0-1
Torino - Atalanta	1-3
Udinese - Inter	0-2

Prvi trije v italijanski lestvici se neprestano love in menjavajo med seboj mesta. Trenutno je na čelu zopet Inter pred Juventus, ki ima sicer prav toliko točk, in pred Fiorentino, ki je zaostala za dve točki. Inter je moral zmagati v Vidmu, da je dosegel svoje sedanje mesto. Furlani niso igrali podrejene vloge, toda po dežju se je končno le izkazalo, kdo ima več igralske spretnosti in po prvem polčasu brez gola sta v drugem polčasu padla dva gola; oba so dosegli Milančani. Kakor je bilo gostom gotovo mnogo do zmage, ker jim gre za prvo mesto, tako je bila tekma važna tudi za Udinese, ki se nahaja v coni za izpad iz prve lige.

Juventus je igrala z Romo v Rimu in po igri bi najbrž niti ne zaslužila točke, ki jo je prinesla domov. Toda tudi Roma ni pokazala posebnega, že zato, ker pač ni imela kompletnega moštva.

Fiorentini je nerodno zagodel Milan, ki mu končno ne more biti več tako važno, ali zmaga ali ne. Tudi v nedeljo njegova zmaga ni bila prav zaslužena, toda prišla je pač zadnjo minuto v igri. Zmagonosni gol je dal tisti Nordahl, ki že toliko let drži Milanovo moštvo pokunci. V nedeljo je bil sicer poškodovan in ni mogel mnogo igrati. Toda čim se je zopet razživel, je postala tudi igra bolj živahna in končno je le odločil tekmo v korist svojega kluba.

Napoli je z Bologno odigral odlično tekmo in je dobro usidran v zgornji polovici lestvice. Se kar dobro mesto na sredi ima še vedno tudi Torino kljub nedeljskemu porazu na domačem igrišču po Atalanti, ki je v nekaj tednih prišla z 18. (zadnjega) na 10. mesto.

Na dobrem mestu je tudi Sampdoria, ki je imela v nedeljo v gosteh Tržačane. Dobro, da je bil v nedeljo Nuciari na mestu, ker bi bil poraz sicer spričo dobro razpoloženih nasprotnikov hujši. Tudi Ganzer in Secchi sta bila dobra. Škoda, ko je nevaren Secchijev strel zadel v prečko. Prihodnjo nedeljo bo Triestina igrala doma z Atalanto, kar bo gotovo nudilo zanimivo tekmo.

Novari bi poraz na tujem terenu skoraj ne mogel več škoditi niti glede plasmaja niti moralno. Vendar pa se iz Palerma ni hotela vrniti praznih rok, čeprav je Palermo moštvo, ki mu grozi izpad iz prve lige in mu je torej vsaka točka potrebna. Čudno moštvo je tudi Lazio; res da je Lazio že premagal tudi Fiorentino na njenem igrišču, toda zdelo bi se, da je bilo to bolj slučaj. Toda v nedeljo si je priboril zunanjo zmago tudi proti Spal v Ferrari.

In končno sta v Legnanu nastopila še domači klub in Genoa. Genoi je za popolno varnost pač še bila potrebna kaka točka in eno točko so Genovežani res odvzeli skromnemu Legnanu, ki je sedaj spet na zadnjem mestu.

LESTVICA:

Inter	29	16	10	3	53 26	42
Juventus	29	16	10	3	47 28	42
Fiorentina	29	15	10	4	42 22	40
Milan	29	14	9	6	59 34	37
Roma	29	11	11	7	46 33	33
Napoli	29	11	11	7	43 32	33
Bologna	29	12	8	9	43 34	32
Torino	29	9	12	8	33 37	30
Sampdoria	29	9	10	10	32 36	28
Atalanta	29	9	8	12	45 44	26
Novara	29	8	10	11	31 38	26
Lazio	29	9	7	13	30 33	25
Genoa	29	9	7	13	30 41	25
Spal	29	7	8	14	31 48	22
Triestina	29	6	10	13	30 52	22
Udinese	29	6	9	14	31 51	21
Palermo	29	7	6	16	31 52	20
Legnano	29	4	10	15	37 53	18

ZMAGOVITI STOLPEC TOTOCALCIA:

X 1 1 X X 1 2 2 2 1 1 1 1

59-letni J. Umek še vedno najboljši

JUST UMEK

Ogromna množica je sledila nedeljski tekmi v hoji od Milj do Trsta. Nastopili so veterani, to je tekmovalci, ki štejejo vsaj 50 let. Med njimi je bil slavni Just Umek. Prireditev je odlično organiziral športni krožek gostilne Novi bunker.

Že na startu v Miljah se je nabralo tisoče ljudi. Kot zadnji so startali štirje: Just Umek, ki ima 59 let, Rovatti, Radivo in Pacor. Vsi ostali pa so dobili nekaj handicapa, s čimer je postala tekma zanimivejša, saj so lahko tudi slabši bili nekaj časa med vodečimi, ker so pač prej startali.

Just Umek je že takoj po startu začel hitro korakati in se razmeroma kmalu odlepil od vseh svojih tekmecev, ki so ž njim vred startali. Še dovolj pred ciljem pa je Umek dohitel tudi Kerta, ki je imel 8' handicapa ter ga na cilju pustil precej za seboj. Ljudi pa je bilo pri cilju na Trgu Perugino toliko, kot jih zlepa ni za kako prireditev. Zmagovalcu Umeku in tudi ostalim tekmovalcem so priredili prave ovacije. Ni manjkalo seveda niti fotografov in pa radioreporterjev, ki so takoj posneli tudi nekatere izjave tekmovalcev in prirediteljev. Zdravnik, ki je tekmovalce pregledal pred in po tekmi, je izjavil, da bodo ti tekmovalci še delali preglavice mlajšim.

Tekmovalci so prihajali na cilj v tem vrstnem redu:

1. Just Umek (59 let) 0.57', handicap 0; 2. Kert (56) 1.07' hand. 8'; 3. Gasperazzo (56) 1.04'30" hand. 5'; 4. Semola (54) 1.09' hand. 8'; 5. Milan Umek (69) 1.32' hand. 30'; 6. Grabar (52) 1.21' hand. 8'; 7. Della Zotta (53) 1.21' hand. 8'; 8. Kaucich (55) 1.21'30" hand. 8'; 9. Furia (53) 1.22' hand 8'; 10. Radivo (50) 1.05' hand. 0; 11. Pacor (57) 1.05'30" hand. 0; 12 Rovatti (50) 1.05'31" handicap 0.

Množica ljudi ob cilju pri Trgu Perugino.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Nagrade zaslužnim osebam na delu

Odbor Trgovske zbornice je na zadnji seji med razpravljanjem o raznih vprašanjih o ekonomskem položaju pokrajine proučeval tudi seznam udeležencev natečaja za nagrade pri delu in za ekonomski napredek. Sezname je sestavila posebna komisija, imenovana od odbora Zbornice na podlagi člena 5 razglasa o natečaju.

Po ugotovitvi, da je bilo do določenega roka predloženih 55 prošenj, in sicer 21 za kategorijo A, 30 za B, 2 za kategorijo C in 2 za kategorijo D, je odbor natančno proučil stanje vseh udeležencev natečaja. Ker razglas natečaja določa za kategorijo B samo tri nagrade, je bilo na seji odobreno povišanje nagrad na 8, tako da bodo lahko nagrajena vsa podjetja, katerih delovanje se je pričelo v preteklem stoletju.

Z nagrado za delo bo nagrajenih 18 natečajnikov. Nagrajevanje bo prihodnjo nedeljo, 9. maja ob 10. uri zjutraj v sejni dvorani Trgovske zbornice ob prisotnosti najvišjih oblasti.

Nagrajenci bodo sledeči: kategorija A: za delavce pri podjetjih pokrajine, ki so se izkazali v dolgi delovni dobi za marljive in zaslužne na delu:

1. Egone Missio - Tržič - 45 let v službi pri CRDA v Tržiču;

2. Angelo Colussi - Ronke - 56 let v službi pri kmečkem podjetju De Dottori;

3. Ettore Novotny - Gorica - 42 let v službi pri podjetju C. Krainer v Gorici;

4. Giuseppe Marchi - Gorica - 42 let v službi pri S. p. A. Isontina Alimentari;

5. Maria Tommasi - Gorica - 34 let v službi pri agenciji TELVE v Gorici;

6. Adelma Simonetti - Gorica - 34 let v službi pri S. p. A. Industria Freddo v Gorici;

7. Francesco Polh - Gorica - 33 let v službi pri podjetju Marie Pecile v Gorici.

Kategorija B: za podjetja, ki imajo več kot 50 let neprekinjene dejavnosti, in sicer industrijska, trgovska ali rokodelska podjetja, če imajo več kakor 25 let dejavnosti:

1. podjetje Antonio Calligaris - Ronke - ustanovljeno leta 1795;

2. podjetje Gianni Trobitz - Gorica - ustanovljeno leta 1804;

3. podjetje Renato Gorjan - Gorica - ustanovljeno leta 1801.;

4. podjetje Umberto Donati - Gorica - ustanovljeno leta 1880;

5. podjetje Ugo Calligaris - Ronke - usatnovljeno leta 1859;

6. podjetje Giuseppe Gregoris - Gorica - ustanovljeno leta 1860;

7. podjetje Maria Utili - Tržič - ustanovljeno leta 1881;

8. podjetje Maria Pecile - Gorica - ustanovljeno l. 1883.

Kategorija C: za industrijska, trgovska ali kmečka podjetja, ki so med svojim delovanjem izvedla v svojih podjetjih tehnične izboljšave:

1. Giuseppe Vecchiet - Gorica - kmečko podjetje;

2. podjetje Giuseppe Gremese - Gorica - brivski in frizerski salon.

Kategorija D: za osebe, ki so v zadnjih treh letih iznašle patent za industrijo:

1. Antonio Vidani - Romans - lastnik patenta štev. 42437, imenovan «Alfabetiere Vidani».

Prvi v štirih kategorijah ter lanski nagrajenci bodo prisotni v Rimu.

Predstava v korist jetičnim

Zveza za pomoč jetičnim bo tudi letos organizirala predstavo, izkupiček pa bo namenjen za sklad pomoči jetičnim. Predstava bo dne 30. t. m. ob 21. uri v dvorani kina Vittoria na Travniku. Program omenjene predstave obsega več točk. Med drugim bo na predstavi imel glavno točko znani radijski pevec Gino Latilla.

54-letni Henrik Reja iz Steverjana, ki je zaposlen v Steverjanu pri gradnji nove vojašnice, se je včeraj zjutraj ob 11.30 ponesrečil na delu. Ker je bilo pokvarjeno neko orodje, ki mu je služilo pri delu, ga je hotel Reja popraviti ter si pri tem odsekal prvi členek sredinca desne roke. Rešilni avto, ki mu je prišel na pomoč, ga je odpeljal v bolnico kjer so bo zdravil nekaj dni.

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA V GORICI

2000 tržiških delavcev pred začasnim odpustom

Pokrajinski svet je razpravljal o krizi in predložil resolucijo v Rim

Kot blisk se je včeraj po vseh krajih goriške pokrajine raznesla vest, da je direkcija CRDA v Tržiču obvestila sindikalne organizacije, da bo v kratkem primorana suspendirati 2000 delavcev, zaposlenih v ladjedelnici, ker so izven produkcije. Znano je namreč, da so v Tržiču vsi doki razen enega, kjer se gradi petrolejska ladja popolnoma prazni in da popravilo ameriške ladje «Mariposa» še ni po vsem zagotovljeno in tudi sicer bi ta ladja dala dela komaj 600 delavcem, ter bi vsi ostali še vedno bili brez dela. Suspendiranje ladjedelniških delavcev je zadnji korak pred odpusti, kar je bilo pri zadnjih delavskih demonstracijah v Trstu tudi poudarjeno in kar tudi tržiški delavci strnjeni v skupni borbi odbijajo. Ne gre pa tu samo za 2.000 delavcev, marveč za mnogo večje število, ki bi ostali brez dela. Zakonski osnutek Tambronija namreč še ni bil v parlamentu odobren in tudi tedaj bo morda komaj v januarju zajamčil nova naročila tržiškim ladjedelnicam. Toda tudi glede tega CRDA nima veliko upanja, ker so že druge italijanske ladjedelnice, ki bodo pograbile levji delež državne pomoči in si tako zajamčile domača in tuja naročila.

Kriza največjega goriškega industrijskega objekta je prišla do izraza tudi včeraj na seji pokrajinskega sveta, ko je svetovalec levice zahteval odgovor na resolucijo, ki jo je goriški pokrajinski svet izglasoval marca, ko je po številnih akcijah tržiškega delavstva in resolucijah občinskih svetov ugotovil, da se bliža razdobje krize v podjetjih CRDA, ki bo povzročilo še večje poslabšanje gospodarskega položaja goriške pokrajine. Odgovor predsednika goriške pokrajine je bil vseskozi negativen. Ministrstva, razni senatorji in druge odgovorne osebnosti v Rimu so sicer z razumevanjem sprejeli resolucijo goriške pokrajine, vendar konkretne pomoči niso mogli niti obljubiti, kaj šele da bi ukrenili potrebno za nabavo novih naročil CRDA, predvsem kar zadeva ladjedelniški oddelek, ki najbolj potrebuje naročil. V diskusiji, ki je nastala, je bila ponovno poudarjena lepa zamisel ministra Tambronija, ki pa se ne more uresničiti, ako ne bo materialnih sredstev, s katerimi bo omogočeno italijanskim ladjedelniškim družbam znižati ceno proizvodnje in tako tekmovati z Japonsko in Nemčijo, ki odvzemata vedno bolj vsa svetovna ladjedelniška naročila Italiji. Vlada je dolžna preskrbeti delo tržiškim ladjedelnicam dokler ne bo realiziran Tambronijev zakon. Suspendiranje 2000 delavcev pomeni, da bodo po 6 mesecih odpuščeni. Delavci v Tržiču so proti suspendiranju, direkcija pa nima druge izbire, ker nima naročil.

Končno so pokrajinski svetovalci sprejeli resolucijo na ministrski svet, s katero se naproša naj prepreči neizbežno krizo. Obenem pa bo pokrajinski svet sestavil posebno komisijo, ki bo v Rimu intervenirala v korist tržiških ladjedelnic.

Tržiški delavci ne smejo pristati na podoben sporazum, kakršnega je sindikalno vodstvo v Trstu sklenilo z direkcijo CRDA in tako privolilo v začasno suspendiranje več sto delavcev, ki za sedaj sicer dobivajo materialno pomoč, so pa v stalni bojazni, da je to sedanje stanje le čakanje na čas, ko bodo ostali na cesti brez dela in pomoči. Rimske oblasti so sicer vedno obljubljale Tržiču pomoč, minister Tambroni je delegaciji tržiških ladjedelnic nedavno zagotovil, da ga položaj v ladjedelnici ne vznemirja, ker je prepričan, da Tržiču ne bo manjkalo naročil. Danes smo prišli do odloka direkcije, s katerim je prav zaradi pomanjkanja naročil primorana suspendirati 2000 delavcev!

To je torej začetek krize, na katero smo mi skupno z vsemi, ki jim je pri srcu delavski razred opozarjali oblasti. Toda krizo je mogoče ustaviti; potrebna so le naročila, ki jih morajo odgovorni vladni krogi v Rimu priskrbeti tržiškim ladjedelnicam, če hočejo goriško pokrajino obvarovati gospodarske krize, kakršne še ni doživela.

Križem kražem po Julijskih Alpah

(Nadaljevanje s 3. strani)

sva obupala, da bova to noč spala pod streho. Sicer se nisva kdove kako vznemirjala, kajti zadnje dni sva se namenila živeti čisto pustolovsko, pod geslom: «Bo že kako!» No, okoli polnoči nas je po posredovanju natakarice, ki se nas je hotela iznebiti, da bi lahko sama odšla spat, sprejel pod streho bližnji kmet. Drugo jutro sva bila navsezgodaj pripravljena, da greva na Bovški Grintovec. Ravno takrat pa sva po radiu slišala vremensko poročilo, ki je napovedovalo v tistih krajih nevihto. Ker je do vrha Grintovca celih šest ur, med potjo pa ni nobene koče, razen hipotetičnega (predzimskega) seníka, si nisva upala na pot. Krenila sva raje po cesti, ki pelje iz Soče v Trento, kakih pet km, in v dobrih dveh urah navadne hoje sva prispela na cilj. Pri tem ni treba seveda omeniti, da o nevihti ni bilo ne duha ne sluha. V koči Zlatorog na žalost ni bilo več prostora in zopet sva si morala poiskati ležišče na bližnjem seniku.

Naše plezanje po Julijskih Alpah je bilo tako končano. Čakati sva zdaj morala le na avtobus, ki bi moral pripeljati iz Trsta izletnike, naju dva pa odpeljati domov. Moral bi dospeti čez dva ali kvečjemu tri dni. Zato sva si morala skrbno urediti izdatke, da bi do takrat vzdržala. Imela pa sva še precej denarja, kajti na planinah ga res nisva imela kje zapraviti. Zdaj se je za naju začelo imenitno življenje. Cele ure sva poležavala v senci, dobro jedla in pila in se sploh zelo zabavala. Ravno takrat je bila skozi Trento na Vršič kolesarska dirka «Po Hrvatski in Sloveniji». Kolesarji so se strašno potili, midva pa sva v senci štela vrhove, ki sva jih preplezala, seštevala tisoče metrov in delala načrte za prihodnje leto.

14. avgusta zvečer je prispel avtobus in midva sva se odpeljala nazaj, vsakdanjemu življenju naproti.

Tako se je končala naša dolga tura po najvišjih slovenskih vrhovih. Vrnili smo se v Trst zagoreli in polni izkušenj in še dolgo potem do konca poletja ste lahko poslušali planinska predavanja, ki sva jih imela vsak dan, na naši slavni barkovljanski «Cotê azur».

KONEC.

Odporniško gibanje in zgodovinska odgovornost KPI

(Nadaljevanje s 3. strani)

in trdili, da njih sovražniki niso na fronti, ampak da so njih sovražniki tisti, ki jim doma pijejo kri in so trumoma zapuščali fronto. Na milijone so šteli tedaj ruske dezerterje.

Ruski boljševiki niso tedaj pozivali ruskih kmetov in delavcev naj branijo caristično državo in armado, ampak so počenjali vse, kar je bilo v njih močeh, da so oboje razbili. Le na ta način jim je bilo mogoče, da so potem, na ruševinah caristične armade in države mogli organizirati svojo Rdečo armado in svojo vlado. Prav tako so se vedli tudi jugoslovanski komunisti v drugi svetovni vojni. Italijanski komunisti pa so se vedli, kakor je razvidno iz zgoraj navedenega članka, ravno nasprotno: namesto da bi rušili, so branili kapitalistično armado in državo. Sedaj, ko jih je Amerika brcnila iz vlade, pa mečejo vso krivdo na socialdemokratično izdajstvo in na klerikalno kliko. Kdo naj bi jih sedaj ščitil, ko so vendar armado, državo in njeno policijo pustili v rokah kapitalistov. Ne-le pustili, temveč celo pomagali utrjevati. Iz vsega zgoraj navedenega članka je jasno razvidno, da so se voditelji italijanske komunistične stranke tresli le pred socialno revolucijo in le tedaj stopili v borbo, ko se je bilo treba proti tej socialni revoluciji boriti.

G.

Padec s kolesa

Včeraj ob 1. uri popolnoči je rešilni avto Zelenega križa odpeljal v bolnico Brigata Pavia 54-letnega Maria Cisotta iz Ul. sv. Gabrijela. Cisotto se je ob tisti uri peljal s kolesom po Ul. Trieste proti središču mesta, kjer je nesrečno padel s kolesa in si ranil čelo.

Žalosten epilog igranja deklic

Rešilni avto Zelenega križa je včeraj ob 14. uri odpeljal v bolnico Brigata Pavia 10-letno deklico Marijo Bevilacqua iz Moše, Ul. Gorizia štev. 53. Ko je deklica prišla domov iz šole je takoj šla na dvorišče in se tamkaj igrala s prijateljicama. Ni minilo mnogo časa, ko je deklica že bila žrtev igre. Med igranjem so se deklice spravile k nekemu orodju, ki je bilo na dvorišču. Po nesreči je deklica dala desno roko pod orodje, ki ji je odneslo del palca desne roke.

DEŽURNA LEKARNA:
Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. ob 21. uri: koncert.
VERDI. 16.30: «Princesinja Bali», barvni film, D. Lamour in B. Crosby.
CENTRALE. 17: «Miren mož», barvni film, J. Wayne.
VITTORIA. 17: «Postržek leta '53», barvni film, M. Fiore in H. Vidal.
MODERNO. 17: «Otok zaklada», barvni film, B. Driscoll in «Dolina bobrov», W. Disney.

Kino na Općinah

predvaja danes z začetkom ob 18. uri film:

Veliko izbiro konfekcij po resnično nizkih cenah vam nudi

Kaliger

Športne srajce z dolgimi rokavi iz pravega bombaža od 1.350 lir dalje
Moderne letne hlače . . . za 1.950 lir
Moške kompletne obleke . za 3.950 lir
Interloc s polovičnimi rokavi v vseh barvah . . . . za 590 lir
Za veslače imamo veliko izbiro hlač in nogavic
Ameriške originalne modre hlače (gin) z belim šivom.
Bogata izbira športnih jopičev

Kaliger, Trst, Ul. Timeus št. 3 (nova hiša)

Sestavljena iz najboljšega materiala
Izdelana po najnovejših tehniških odkritjih
Izbrana eleganca modelov
Cene ugodne
Popolno jamstvo za 5 let

Zahtevajte jo pri svojem uraru!

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska. Drž. založba Slovenije, Ljubljana. Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst